

Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu

**JÕGEVA MAAKONNA RAHVARAAMATUKOGUDE
AASTAARUANNE 2013**

Põltsamaa 2014

Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu Aastaruanne 2013

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.01.13)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu	33 611	27	-	27

1. Põhilised tegevussuunad aruandeaastal

- Maakonna raamatukogude üks eesmärke oli jätkuvalt arendada e-teenuseid. Aruandeaasta lõpuks olid e-teenuste osutamiseks ajaveebid 3/4 raamatukogudel, sotsiaalmeediat kasutasid raamatukoguteenuste tutvustamisel 1/3 raamatukogusid, e-lugereid olid 1/4 maakonna raamaukogudel. Kõik maakonna rahvaraamatukogud pakuvad oma lugejatele reserveerimisel, laenutustähtaja pikendamisel ja RVL-i teenuse kasutamisel programmi RIKS.
- Raamatukogude juubeleid tähistasid Jõgeva Linnaraamatukogu ja Lümati raamatukogu - 100, Põltsamaa Vallaraamatukogu (Eskus) - 90, Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu lasteosakond - 60, Siimusti raamatukogu – 25. Jõgeva Linnaraamatukogu juubeliks ilmus raamat „Jõgeva raamatukogu lugu : raamatukogu seltsist Jõgeva Linnaraamatukoguni : Mälestuste Jõgeva. III“.
- Maakonnaraamatukogus tegeldi 2014. aastal Põltsamaa raamatukogu (Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu eelkäija) 100 aasta juubeliks ilmuva raamatu koostamisega. Alustati ettevalmistuste tegemist 2014. aastal Jõgeva maakonnas toimuvaks rahvaraamatukogu suveseminariks.

ARENNGUSUUNAD LÄHIAASTATEL

- Lähtudes kultuuripoliitika eesmärkidest on raamatukogude jätkusuutlikkuse seisukohalt väga oluline pöörata üha enam tähelepanu e-teenuste ja e-lahenduste arendamisele ning tutvustamisele ja raamatukoguhoidjate sellealasele koolitusele. Vähem oluline ei ole ka lastele ja noortele suunatud tegevus.
- Eesti regionaalpoliitikas on lähiaastatel oodata suuri muudatusi, mille tõttu muutub palju elukorralduses ning vajalike teenuste kättesaadavuses. Raamatukogude edasine tulevik on tõmbekeskuste projektist otseses sõltuvuses.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud

Raamatukogud juhenduvad oma tegevuses rahvaraamatukogude seadusest, Rahvaraamatukogude töökorralduse juhendist, kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest, isikuandmete kaitse seadusest, avaliku teabe seadusest, autoriõiguse seadusest, UNESCO raamatukogude manifestist jt. Kõikide raamatukogude põhimäärused ja kasutuseeskirjad on vastavuses kehtiva raamatukoguseaduse ning raamatukogude töökorralduse juhendiga. Raamatukogudes on olemas töökorraldusreeglid.

Jõgeva valla raamatukogudele (Kuremaa, Laiuse, Siimusti, Vaimastvere, Vägeva) kinnitati uued põhimäärused (17.10.2013) ja muudeti rahvaraamatukogude kasutamise eeskirja (28.10.2013).

Maaraamatukogudel arengukavasid ei ole. Raamatukogusid mainitakse üldsõnaliselt valdade arengukavades kui elukestvate õppele kaasaaitajaid ning kui külakeskusi.

Saare valla raamatukogude arengusuunad on kajastatud neid haldavate sihtasutuste SA Saare Valla Aktiviseerimiskeskus ning SA Kalevipoja Koda arengukavades.

Mustvee Linnaraamatukogul on olemas oma kehtiv arengukava aastateks 2010-2015. Jõgeva Linnaraamatukogul hetkel kehtivat arengukava ei ole.

Maakonnaraamatukogu

Maakonnaraamatukogu tegevust reguleerivad põhimäärus, asjaajamiskord, töökorraldusreeglid, rahvaraamatukogu kasutamise eeskiri. 25.11.2013 kinnitati Põltsamaa Linnavalitsuse poolt uus eriteenuste ja trahvide hinnakiri (jõustus 01.01.2014).

Põltsamaa Linnavalitsus kinnitas 11.02.2013 maakonnaraamatukogu arengukava aastateks 2013-2033.

Aruandeaastal muudeti Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu poolt väljaantava raamatukogupreemia IDA statuuti.

Nõukogud

2012. aastal Põltsamaa Vallaraamatukogu juurde moodustatud nõukogu aruandeaastal kordagi koos ei käinud. Teave puudub Jõgeva valla raamatukogude nõukogu tegevuse kohta.

Jõgeva Linnaraamatukogu juurde moodustatud nõukogu käis koos kaks korda. Vahetusid liikmed ning suurenes koosseis. Nõukogu on nüüd seitsmeliikmeline. Nõukogu algatas heategevuskampaania „Raamatute jõulud“, kus kutsuti linnaelanikke raamatukogule jõuludeks raamatuid (ilmunud aastast 2009) annetama. Kampaaniaks saadi inspiratsiooni Leedust, kus president algatas analoogse kampaania juba mitu aastat tagasi. Kuna üritus osutus edukaks, korraldatakse seda ka 2014. aastal.

Maakonnaraamatukogu

Maakonnaraamatukogu nõukogu käis koos üks kord. Käsitleti 2013. aasta eelarve täitmist ning 2014. aasta sündmusi.

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.12 tuh €	Seisuga 31.12.13 tuh €	Muutus %
Eelarve kokku	794,778	840,617	+5,8%
sh keskraamatukogus	280,817	306,699	+9,2%
Personalikulud	439,149	460,056	+4,8%
sh keskraamatukogus	133,225	151,236	+13,5%
Komplekteerimiskulud	150,307	149,185	-0,75%
sh OV-lt	96,15	94,889	-1,3%
sh riigilt	54,157	53,778	-0,7%
sh keskraamatukogu	19,894	20,612	+3,6%
sh OV-lt	12,650	12,874	+1,8%
sh riigilt	7,244	7,220	-0,3%
Infotehnoloogiakulud	27,51	23,995	-12,8%
sh keskraamatukogu	7,45	7,421	-0,39%

Aruandeaastal kasvasid maakonna raamatukogudes eelarve tervikuna 5,8% ja personalikulud 4,8%, vähenes komplekteerimiskulud 0,75% ning infotehnoloogiakulud 12,8%. Infotehnoloogiakulud moodustavad üldjuhul kuumaksed ja tehnilise hoolduse kulud. Tulud riigilt kasvasid aruandeaastal 1,8%, omavalitsustelt 6,6%. Tulu kohalike omavalitsustelt elaniku kohta kasvas võrreldes eelmise aruandeaastaga 17,3 €-lt 18,9 €-le.

Maakonna raamatukogude põhivarasse investeeriti 3,485 € (Aidu raamatukogu), infotehnoloogiasse ei investeeritud.

Riigi poolt eraldatud teavikute toetusraha moodustas teavikute soetamiseks tehtud kuludest 36%.

Teavikute soetamiskulud moodustasid eelarvest 17,8% (2012. a. 18,9%), infotehnoloogiakulud 2,9% (2012. a. 3,5%), personalikulud 54,7% (2012. a. 55%).

Aruandeaastal kasvasid omavalitsuste lõikes 11 valla ning kahanesid kahe valla raamatukogude eelarved (Kasepää, Saare). Kõige enam kasvasid Pajusi (25%) ning Puurmani (19%) valla raamatukogude eelarved.

Maakonnaraamatukogu

Maakonnaraamatukogu eelarve tervikuna kasvas 9,2% (2012. a. 0,6%), personalikulud 13,5% (2012. a. 2,7%), teavikute soetuskulud 3,6% (2012. a. 4,6%). Riigi poolt eraldatud teavikute toetusraha moodustas teavikute soetamiseks tehtud kuludest 35% (2012. a. 36,4%). Linnavallituselt saadud tulud elaniku kohta kasvasid 28,3 €-lt 33,8 €-le.

Eelarvest moodustasid personalikulud 49,3% (2012. a. 47,4%), teavikute kulud 6,7% (2012. a. 7,1%), infotehnoloogiakulud 2,4% (2012. a. 2,7%). Omatulusid laekus 63 020,04 €.

Toetusprogrammid

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Summa
Jõgeva Linnaraamatukogu (Eesti Kultuurkapitali Jõgevamaa ekspertgrupp) Ürituste korraldamiseks, juubeli tähistamiseks, raamatu väljaandmiseks	01.01. – 30.04.2013 01.02. – 30.04.2013 01.04. – 31.08.2013 02.05. – 31.08.2013 15.08. – 30.11.2013 01.10. - 30.12.3013	3 260 €
Pala raamatukogu (Eesti Kultuurkapitali Jõgevamaa ekspertgrupp) Ürituste ja töötoa korraldamiseks	03.03. - 31.03.2013 01.04 - .31.05.2013 02.09. - 30.11.2013	435 €
Lümati raamatukogu (Eesti Kultuurkapitali Jõgevamaa ekspertgrupp) Raamatukogu 100 aasta juubeli tähistamiseks	01.09. – 30.11.2013	220 €
Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu (Eesti Kultuurkapitali Jõgevamaa ekspertgrupp) Ürituste korraldamiseks, lasteosakonna juubeli tähistamiseks	01.01. – 30.04.2013 01.04. – 31.05.2013 01.10. – 31.12.2013 01.10.2013 - 31.01.2014	1 370 €
KOKKU		5 285 €

Lisaks Kultuurkapitali poolt saadud toetusele raamatu väljaandmiseks annetati Jõgeva Linnaraamatukogu pangaarvele raamatu trükkimiseks 533 €.

2012. aastaga võrreldes kasvas maakonnaraamatukogudele eraldatud projektitoetuste summa kaks korda (2012. a. 2 594 €). Projektitoetust saanud raamatukogude arv jäi samaks.

Toetusprogrammid on olnud väga suureks abiks raamatukogude tähtsündmuste ja ürituste korraldamisel.

2.3 Struktuur

Maakonnas oli seisuga 01.01.2013 27 raamatukogu: 24 maa-, sh üks vallaraamatukogu, kaks linna- ning üks maakonnaraamatukogu. Välisteeninduspunkte oli kaks. Aastatel 2010-2013 on rahvaraamatukogude arv vähenenud maakonnas kolme võrra.

Osalise tööajaga töötas neli raamatukogu: Kasepää (0,8), Raja (0,8), Tapiku (0,75) ja Vägeva (0,5). Torma Volikogu otsusega 21. maist lõpetas alates 1. septembrist 2013 tegevuse Tõikvere raamatukogu. Tõikvere raamatukogu ruumid ei olnud juba aastaid kõlbulikud raamatukoguteenuse osutamiseks. Vett läbijooksev katus ning külm ja niiskus (korterimaja püstakus ainsana kasutusel olnud ruumid) olid teinud oma töö. Raamatukogu oli jäänud ainsaks tegutsevaks asutuseks külas. Samas ei suudetud ellu viia omavalitsuse nägemust raamatukogust kui külakeskusest. Kõik see kokku viiski likvideerimiseni. Enne likvideerimisotsust kohtusid Torma vallaametnikud maakonnaraamatukogu direktori ja peaspetsialistiga, et arutada raamatukogutöö reorganiseerimist Torma vallas. Peeti vajalikuks raamatukoguta jääva piirkonna elanike teenindamist laenutuspunktide kaudu. Sadala raamatukogu (Torma vald) avaski aasta lõpus laenutuspunktid Tõikveres ja Rääbisel. Tõikvere raamatukogu kogud jagati volikogu otsuse kohaselt üleandmise teel esmajoones valla

raamatukogude vahel. Seejärel said soovi korral endale raamatuid ka maakonna teised raamatukogud. Aegunud ning lagunenud kogu osa kustutati.

Kollektiivpuhkusel oli ainukesena maakonnas Jõgeva Linnaraamatukogu (08. juuli-04. august).

Seoses remondiga oli osaliselt suletud (10. august-10. september) Voore raamatukogu.

Puurmani Vallavalitsuse soovil pikendati Puurmani raamatukogu (kaks töötajat) lahtiolekuaga õhtuti tunni võrra. Raamatukogu on avatud 8-18.

Seoses direktori vahetusega muutusid lahtiolekuajad Laiuse raamatukogus, mis nihkusid kahe tunni võrra varasemaks (avatud 10-17), vaid ühel päeval nädalas on raamatukogu avatud endistel kellaegadel (12-19). Kuna raamatukogu asub ühes majas kooliga, on muudatus põhjendatud.

Raamatukogu kasutamise laste poolt on suurenenud.

Seoses Vaimastvere raamatukogu direktori naasmisega lapsehoolduspuhkuselt muutusid ka raamatukogu lahtiolekuajad - mindi tagasi nõ vanadele lahtiolekuaedadele (vahepealsed lahtiolekuajad sõltusid asendaja bussiaegadest).

Lahtiolekuajad muutusid ka 0,5 töötajaga Vägeva raamatukogus. Kui enne oli raamatukogu külastajatele avatud nädalas kahel päeval, siis nüüd kolmel päeval.

Praegune maakonna raamatukogude struktuur on üldjoontes optimaalne. Plaanitava haldusreformi käigus tuleks ka maakonna raamatukogude struktuur komplekselt üle vaadata. Muutused on paratamatud, sest seoses inimeste suure liikuvusega töökoha otsinguil on osades piirkondades elanikkond oluliselt vähenenud. Halvem variant on, kui struktuurimuutusi hakatakse elu viima üksikult ühinevate omavalitsuste kaupa, maakonda kui tervikut mitte arvestades.

2.4 Personali juhtimine ja areng

Seisuga 01.01.2014 töötas maakonna raamatukogudes 54 raamatukoguhoidjat. Kõrgharidusega raamatukoguhoidjaid on 29 (54%), neist raamatukogundusliku kõrgharidusega 20. Keskhariidusega on 25 raamatukoguhoidjat (46%), neist raamatukogundusliku haridusega 16. Raamatukogundusliku haridusega töötajaid on töötajate koguarvust 67%. Raamatukoguhoidjate kutsekoolituse on läbinud 13 raamatukoguhoidjat.

Kui „Kultuuriministeeriumi arengukava aastateks 2014-2017“ toob esile kultuuris üha suuremat rolli mängiva noorema põlvkonna esilekerkimist, siis Jõgeva maakonna raamatukogudes põlvkondade vahetumist toimunud ei ole. 24% raamatukoguhoidjaid on vanuses 60 ja enam, 37% vanuses 50-69 aastat, 32% vanuses 40-49 aastat, 7% vanuses 30-39 aastat.

Aruandeaastal omistati Raamatukoguhoidja IV kutseaste kahele raamatukoguhoidjale, kes sellega oma kutseastet tõstsid. Raamatukoguhoidja kutseaste on omistatud ühtekokku 47 raamatukoguhoidjale ehk 87%-le maakonna raamatukoguhoidjatest. Raamatukoguhoidja III kutseaste on 26, IV kutseaste 21 töötajal.

Maakonnaraamatukogu 13-st raamatukoguhoidjast on raamatukoguhoidja kutseaste omistatud 10-le (III kutseaste -3, IV kutseaste -7).

Vastavalt uuele põhimäärusele said Jõgeva valla (Kuremaa, Laiuse, Siimusti, Vaimastvere, Vägeva) raamatukogude juhatajatest direktorid.

Likvideeritud Tõikvere raamatukogu juhataja rakendati 0,5 koormusega tööle Torma raamatukogus. Lapsepuhkusel olnud Vaimastvere raamatukogu direktorit asendas 2013. aastal 11 kuud Vägeva raamatukogu direktor, kes hoidis avatuna samuti Vägeva raamatukogu. Vaimastvere raamatukogu direktor naasis detsembris.

1. juunist siirdus pensionile Laiuse raamatukogu juhataja. Tema asemele asus 3. juunist tööle senine Palamuse raamatukogu raamatukoguhoidja, kes 2013. aastal lõpetas TÜVKA. Palamuse raamatukogusse asus vabanenud 0,5 raamatukoguhoidja kohale 1. juulist tööle uus, erihariduseta töötaja.

Seoses Mustvee Linnavalitsuse poolt aasta jooksul mitmel korral väljakuulutatud Mustvee Kultuurikeskuse juhataja konkursiga ning nende luhtumisega määrati Mustvee Linnaraamatukogu direktor samal ajal ka Mustvee Kultuurikeskuse juhataja kohusetäitjaks (märts-juuli, november-detsember, jätkub ka 2014. aastal). Kuigi raamatukogu direktor on saab töökohustustega hakkama, ei saa kujunenud olukorda õigustatuks pidada. Seda enam, et raamatukogus on lisaks direktori ametikohale vaid 1,5 töökohta. Raamatukogu sisetööks enam aega ei jätku ning tööõhkkonda

rahulikuks nimetada ei saa. Linnaraamatukogus asub ka linna turismiinfopunkt, mis töötajatele lisakoormust toob.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Maakonna raamatukoguhoidjate osalemine tunnistuse andnud koolitustel

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitus-tundide arv	Raamatukogu-hoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitustel	Koolituseks kulutatud
Aidu rmk	-	-	-	-
Elistvere rmk	-	-	-	-
Jõgeva Linnarmk	4	66	4	347,50 €
Kaarepere rmk	-	-	-	-
Kasepää rmk	-	-	-	-
Kuremaa rmk	-	-	-	-
Laiuse rmk	1	16	1	60 €
Lümati rmk	-	-	-	-
Maarja rmk	-	-	-	-
Mustvee Linnarmk	-	-	-	-
Pajusi rmk	-	-	-	-
Pala rmk	-	-	-	-
Palamuse rmk	-	-	-	-
Puurmani rmk	-	-	-	-
Põltsamaa Vallarmk	-	-	-	-
Raja rmk	-	-	-	-
Saare rmk	-	-	-	-
Sadala rmk	-	-	-	-
Saduküla rmk	-	-	-	-
Siimusti rmk	-	-	-	-
Tabivere rmk	-	-	-	-
Tapiku rmk	-	-	-	-
Torma rmk	-	-	-	-
Vaimastvere rmk	-	-	-	-
Voore rmk	-	-	-	-
Vägeva rmk	-	-	-	-
Maakonnaraamatukogu	6	120	5	454,64 €
KOKKU	11	202	10	862,14 €

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjate arv
<i>Maakonna raamatukogude töötajate osavõtt koolitustest</i>		
Mängu loomise rõõm ja kogemus (Laiuse)	TÜVKA	1
Tööõigus 2013 (Jõgeva)	Stokmann Koolituskeskus	2
Näituste ja meistriskodade kujundamine (Jõgeva)	Kaidi Künnapuu	1
WordPress kodulehe koolitus (Jõgeva)	KehaMeelKool OÜ	1
Lasteraamatukoguhoidjate suveakadeemia (Jõgeva)	Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia	1
<i>Maakonnaraamatukogu töötajate osavõtt koolitustest</i>		
Rahvaraamatukogude suve-seminarilaager „Raamatukogu kui kultuuripärandi kandja“ Sillamäel	Eesti Rahvusraamatukogu Koolitused	2
Lasteraamatukoguhoidjate suveakadeemia	TÜVKA	1

Artikli MARC21: koolitus rahvaraamatukogudele Tartu Linnaraamatukogus	ERÜ	3
--	-----	---

Vaid kahel raamatukogu (lisaks maakonnaraamatukogule) töötajatel oli võimalus osaleda tõendit andvatel vabariiklikel täienduskoolitustel. Nendest mitteosalemise põhjustena nimetatakse rahaliste vahendite puudumist ning ebasobivaid ühiskondliku transpordi liikumisaegu.

Maakonna raamatukogude töötajate osalemine konverentsidel, teabe- ja õppepäevadel ning teistel silmaringi laiendavatel üritustel:

- Eesti raamatukoguhoidjate X kongress „Vali raamatukogu“ Pärnus (ERÜ)
- Raamatukogupäevade „Kohtume raamatukogus“ avaüritus Viljandis (ERÜ, Viljandi Linnaraamatukogu)
- XIV Võtikvere raamatuküla raamatupäev Vaimsed maastikud“ (Imbi Paju)

Maakonnaraamatukogu töötajate osalemine konverentsidel, teabe- ja õppepäevadel ning teistel silmaringi laiendavatel üritustel:

- ERÜ kõne- ja üldkoosolek Rahvusraamatukogus (ERÜ)
- Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorum „Rahvuskirjandus 21. sajandil: sise- ja väljavaated“ Tallinnas (Põhjamaade Ministrite Nõukogu)
- Raamatukogupäevade „Kohtume raamatukogus“ avaüritus Viljandis (ERÜ, Viljandi Linnaraamatukogu)
- Eesti artiklite andmebaasi ISE koolituspäev Tallinnas (RR)
- ERÜ kogude toimkonna ja ERÜ rahvaraamatukogude komplekteerimise töörühma ühisseminar Tartus (ERÜ, Tartu Ülikooli Raamatukogu, RR)
- Lastekirjanduse aastakoosolek Tallinnas (ELK)
- Algupärase lastekirjanduse päev (Tartu O. Lutsu nim Linnaraamatukogu)
- Lasteraamatukogutöötajate õpipäev Tallinnas (ELK)
- X üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev Keilas (ERÜ, Harju Maakonnaraamatukogus)
- Seminar „Laps kirjanduses“ Tallinnas (Eesti TA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus, ELK)

Teadmisi täiendati ka veebiseminaridel:

- „Language Accelerator“ (Haridusministeerium, veebipõhine inglise keele õppe test-programm) (Saare)
- „Efektiivne ajakasutus“ (Addenda Koolitused OÜ) (Põltsamaa Vallaraamatukogu)
- „Mida peab teadma töökeskkonnast organisatsioonis?“ (Addenda Koolitused OÜ) (Põltsamaa Vallaraamatukogu)

Riiklike ülesannete täitmisel vajaksid raamatukoguhoidjad koolitusi eelkõige e-raamatute, e-raamatukogu ja e-teenindusega seonduvatel temadel.

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised (ettekanded, loengud, koolitused)

- „Eeva Niinivaara ja Siimusti“. Ettekanne Jõgevamaad külastanud soome estofiilidele T. Mihhailov (Siimusti)
- „Mälestuste kogumine Eeva Niinivaarast Soomes“. Ettekanne E. Niinivaara mälestustunnil Siimustis T. Mihhailov (Siimusti)
- „Kultuurielust Rannas 100 aasta jooksul“. Ettekanne Ranna Rahvamaja ja Lümati raamatukogu 100. juubeliüritusel E. Maasik (Lümati)
- „E-lugeri kasutamine“. Esinemine maakonna raamatukoguhoidjatele. M. Ernits, T. Kull (Põltsamaa Vallaraamatukogu)

Maakonnaraamatukogu raamatukogutöötajate esinemised

- „10 aastat lasteraamatukoguhoidja päeva“. Ettekanne vabariiklikul lasteraamatukoguhoidjate päeval Keilas. N. Orgmaa

- „Jõgeva maakonna raamatukogude kommunikatsioonivahendid (blogid, kodulehed, FB)“. Ettekanne maakonna raamatukoguhoidjatele. S. Õunap
- „MARC21 kirje märksõnaväljade täitmine, annotatsiooni koostamine“. Ettekanne maakonna raamatukoguhoidjatele. S. Tero
- „E-lugeri kasutamine“. Esinemine maakonna raamatukoguhoidjatele. Aive Nurmekivi, Kristel Rohtla
- Reisimuljete õhtu „Vaene rikas Etioopia“. Esinemine Aidu raamatukogus. R. Rimmel

2.4.3 Maakonnaraamatukogu osa koolituse korraldamisel

Maakondlikke koolitusüritusi toimus ühtekokku kaheksa: kolm koolitust, kaks nõupidamist, kaks koolitusreisi, üks aastalõpuseminar. Lisaks nõustas maakonnaraamatukogu raamatukogusid nii kohtadel, telefonitsi kui meilitsi.

Uute töövormidena katsetati paneelarutelu („Kas raamatukogud on jätkusuutlikud?“) ning ümarlauda (kõikide raamatukogude esindajad tutvustasid 2-3 min jooksul aruandeaastal tehtut). Kuuendat aastat toimus raamatukogutöötajate kirjanduslik mälumäng. Mälumängu võitnud maaraamatukoguhoidjatest koosnenud võistkond „Tuulepead“ (E. Maasik (Lümati), A. Saul (Pala), E. Uuna (Saare)) esindas maakonda vabariiklikul raamatukoguhoidjate mälumängul Viljandis.

Olulise rõhuasetusega olid raamatukogundusega seonduvad koolitusteemad, sh e-teenused ning kirjandus, kuid käsitlust leidsid ka üldist silmaringi laiendavad teemad (kultuurilugu, psühholoogia). Kuna raamatukoguhoidjate osavõtt vabariiklikest koolitustest on väga kesine, on maakondlike koolituste peaeesmärgiks hoida raamatukoguhoidjaid kursis vabariikliku raamatukogunduse arengusuundadega. See on ka üheks lähtealuseks lektorite valimisel. Maakondlike koolituste korraldamisel olid koostööpartneriteks kõrgkoolid, raamatukogud, muuseum.

Maakonnaraamatukogu poolt korraldatud koolitustel osalemise kohta koostati ja väljastati tõendid (ka kooliraamatukoguhoidjatele). Kokku oli maakonna koolitustel võimalik koguda aruandeaastal 24 ak/t.

Vastavalt maakonnaraamatukogu ja omavalituste ning maakonnaraamatukogu ja koolide vahel igal aastal sõlmitavatele lepingutele tasusid omavalitsused aruandeaastal rahvaraamatukogude täiendõppe korraldamiseks 32 € aastas töötaja kohta ning koolid 10 € aastas kooliraamatukogu töötaja kohta. Kokku tasuti maakondlikeks koolitusteks 1 028 €.

Raamatukogu nimi	Koolituste arv (mis andsid tõendi)	Koolitus-tundide arv	Raamatukogu-hoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitusel
Aidu rmk	6	24	1
Elistvere rmk	3	10	1
Jõgeva Linnarmk	5	41	6
Kaarepere rmk	3	11	1
Kasepää rmk	4	15	1
Kuremaa rmk	3	12	1
Laiuse rmk	3	12	1
Lümati rmk	4	14	1
Maarja rmk	2	7	1
Mustvee Linnarmk	6	32	3
Pajusi rmk	6	24	1
Pala rmk	2	6	1
Palamuse rmk	6	27	2
Puurmani rmk	5	20	2
Põltsamaa Vallarmk	6	64	3
Raja rmk	4	11	1
Saare rmk	5	16	1
Sadala rmk	4	13	1
Saduküla rmk	3	10	1

Siimusti rmk	2	8	1
Tabivere rmk	5	29	2
Tapiku rmk	5	17	1
Vaimastvere rmk	-	-	Tööleping peatatud
Voore rmk	3	12	1
Vägeva rmk	3	11	1
Maakonnaraamatukogu	6	176	12
KOKKU	6	622	48

Koolitustõendit andnud maakondlikel koolitustel ei osalenud kuus töötajat (neist üks maakonnaraamatukogust) ning neist ühega oli tööleping peatatud. Keskmiselt tuli maakondlikke koolitustunde ühe maa- ja linnaraamatukoguhoidja kohta aruandeaastal 11, maakonnaraamatukogu raamatukoguhoidja kohta 13,5.

Koolitustel käsitletud teemad	Koolitaja	Osavõtjate arv
<i>Raamatukogundus</i>		
E-lugeriite kasutamine	K. Rohtla, A. Nurmekivi, maakonnaraamatukogu; T. Kull, M. Ernits, Põltsamaa Vallaraamatukogu	37
Jõgeva maakonna raamatukogude kommunikatsioonivahendid (blogid, kodulehed, sotsiaalmeedia)	S. Õunap, maakonnaraamatukogu	27
Raamatukoguhoidja ja raamatukogud arvutimängudes	O. Einasto, Tartu Ülikooli Raamatukogu	37
MARC21 kirje märksõnaväljade täitmine, annotatsiooni koostamine	S. Tero, maakonnaraamatukogu	37
E-teenus: lugeja tähelepanekud	O. Einasto, Tartu Ülikooli Raamatukogu	37
E-raamatute laenutamine rahvaraamatukogudes. Kasutajate hoiakud ja kogemused Tallinna Keskraamatukogu ja Tartu O. Lutsu nim Linnaraamatukogu näitel	M. Lõokene, Tartu O. Lutsu nim Linnaraamatukogu	37
Raamatukogutöö korraldus Norras	L. Haaland, Bergen raamatukogu	13
Raamatukogu – osa kultuurikeskusest Förde kommunis Norras	M. Dombestein, Förde raamatukogu	13
<i>Kirjandus</i>		
Kaasaegne saksa, austria ja šveitsi kirjandus	A. Mattheus, Tallinna Ülikool	37
Norra kirjanduse vanem periood ja klassika	Ü. Tõnissoo, O. Lutsu nim Tartu Linnaraamatukogu	13
Norra lastekirjandus	T. Jaamul, Jüri raamatukogu	13
Norra uuem ja kaasaegne kirjandus. Norra luule	Ü. Tõnissoo, O. Lutsu nim Tartu Linnaraamatukogu	13
<i>Kultuurilugu</i>		
Jänedä mõisa ja von Benckendorff'ide suguvõsa lugu	S. Reinula, Tapa Linnaraamatukogu Jänedä haruraamatukogu	25
Hageri kihelkonna loodusemälestised ja muinsuskaitsealased vaatamisväärsused	V. Õunapuu, Hageri muuseum	25
<i>Psühholoogia</i>		
Kuidas inimesed reageerivad muutustele	P. Tamme, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	37
KOKKU: 15 teemat	16 esinejat	Keskmiselt 27 osalejat

Koolitusreise toimus kaks. Kahepäevane Eesti-sisene koolitusreis viis Lääne-Virumaale, Harjumaale ja Raplamaale. Tutvuti Tapa Linnaraamatukogu Jäneda haruraamatukoguga, Viimsi raamatukoguga, Harju Maakonnaraamatukoguga, Kohila raamatukoguga, Rapla Maakonna Keskraamatukoguga, Märjamaa Valla Raamatukoguga, külastati Jäneda mõisat, Viimsi vabaõhumuuseumi ning Põhjaka mõisat. 10-päevane kultuuri- ja koolitusreis viis Norrasse, kus tutvuti Bergeni ja Förde raamatukogude tööga.

Aastalõpuseminaril Mustvees osaleti jumalateenistusel, kuulutati pidulikult välja Jõgeva maakonna raamatukogupreemia IDA 2013 laureaadid, hinnati maakonna raamatukoguhoidjate hoidiste konkursile „Ise tehtud. Hästi tehtud“ esitatud 37 võistlustööd, elati kaasa vene naisansambli ja võistlustantsijate ning saadete „Eesti otsib superstaari“ ning „Su nägu kõlab tuttavalt“ külaliste esinemistele. Raamatukoguhoidjad ise astusid üles moešõus „Moesoovitusi stiilsele raamatukoguhoidjale“. Lasti hea maitsta vene rahvusköögi jõulutoitudel.

Maakondlikku koolitusaastat võib pidada kordaläinuks. Probleeme on olnud „taskukohaste“ ja sealjuures tasemel koolitajate leidmisega. Väga heade lektorite koolitustasud on üldjuhul kõrgemad 2-5 korda sellest, mida on võimalik maksta.

Jätkuvalt on pärssivaks teguriks maakondlike koolituste korraldamisel kehv ühistransport, tihti käiakse koolitustel mõne raamatukoguhoidja autoga. Kui aga juhtub midagi auto või autojuhist raamatukoguhoidjaga, jäävad kogu selle kandi raamatukoguhoidjad koolitusele tulemata, sest ühistransport seda ei võimalda.

Maakondlikke koolitusi peetakse väga vajalikeks – seda nii uute teadmiste saamise kui ka kolleegidega tööprobleemide arutamise ja kokkusaamise kohana.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Eriharidust omandab käesoleval ajal üks maakonna raamatukoguhoidja (maakonnaraamatukogu) Tallinna Ülikoolis infoteaduse eriala bakalaureuseõppes.

Aruandeaastal omandas TÜVKA raamatukogunduse ja infokeskkondade erialal rakenduskõrghariduse üks maakonna raamatukoguhoidja.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Maakonna raamatukoguhoidjate motiveerimiseks ellukutsutud Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu raamatukogupreemiat IDA anti 2013. aastal välja kuuendat korda. 2013. aastal muudeti preemia statuuti, mille kohaselt on senise viie preemiakategooria asemel kolm kategooriat. Auhinnaks on käsitöönukk IDA. Vastavalt võimalustele premeerivad laureaate ka omavalitsused. Lisaks tunnustatakse raamatutega raamatukoguhoidja IDA kahte nominenti. Auhinnasaajad avalikustatakse pidulikult aastalõpuseminaril, maakonnalehes „Vooremaa“ ning maakonnaraamatukogu kodulehel.

Raamatukogupreemia IDA 2013

- Raamatukoguhoidja IDA (antakse aasta jooksul silmapaistvaid tulemusi saavutanud raamatukoguhoidjale) - Tiina Kull (Põltsamaa Vallaraamatukogu) - kui raamatukogundusalaste uuenduste ellurakendaja ning e-teenuste arendaja. Põltsamaa Vallavalitus premeeris T. Kulli ka rahalise preemiaga.
- Sõber IDA (antakse mitteraamatukogutöötajale, kes on kaasa aidanud raamatukogunduse edasiarendamisele maakonnas) – TRT Hulgi Raamatud ja Aili Aljas.
- Elutöö IDA (antakse pensionile siirdunud raamatukoguhoidjale, kelle elutöö on positiivselt mõjutanud maakonna raamatukogunduse mainet) – Asta Leiten (endine Laiuse raamatukogu juhataja), tööaastaid raamatukogus 34.

Muud tunnustused

- Kultuuriministri tänukiri (juubelisünnipäeva puhul) – Virve Etulaid (Tapiku raamatukogu), Ene Karu (maakonnaraamatukogu)
- Eesti Kultuurkapitali Jõgevamaa ekspertgrupi aastapreemia 2013 – Jõgeva Linnaraamatukogu

- ajaloo uurimise ja talletamise eest (raamatu „Jõgeva raamatukogu lugu : rahvaraamatukogu seltsist Jõgeva linnaraamatukoguni : Mälestuste Jõgeva. III väljaandmine)
- Jõgeva maavanema aukiri (raamatukogunduse arendamise eest) - Aive Nurmekivi, Viivi Tell, Kristel Rohtla, Rutt Rimmel (maakonnaraamatukogu), Laidi Zalekešina (Mustvee Linnaraamatukogu), Ene Sööt (Jõgeva Linnaraamatukogu), Marje Pagi (Aidu raamatukogu), Heli Täpsi (Elistvere raamatukogu)
- Jõgeva maavanema aukiri (juubelisünnipäeva puhul) - Virve Etulaid (Tapiku raamatukogu), Heli Täpsi (Elistvere raamatukogu), Rutt Rimmel, Aive Rimmeld (maakonnaraamatukogu), Tiina Teder (Tabivere raamatukogu).
- Jõgeva Maavalitsuse aukiri (raamatukogu juubel) – Jõgeva Linnaraamatukogu kollektiiv
- Omavalitsuste aukirjad – Ene Sööt (raamatukogu arendamise ning erinevate trükiste väljaandmise eest) (Jõgeva)
- Omavalitsuste tänukirjad (sündmuste korraldamine ja nende korraldamisele kaasaaitamine) – Kristel Rohtla (Põltsamaa), Jõgeva Linnaraamatukogu (Jõgeva), Mustvee Linnaraamatukogu (Mustvee)

Maakonnaraamatukogu tänukirjaga peetakse meeles tööjuubilare, kel on raamatukogustaaži üle 20 aasta.

Maakonna raamatukogutöötajad olid kutsutud vabariigi aastapäeva ja valdade tähtpäevade puhul korraldatud maavanema ja omavalitsusjuhtide vastuvõttudele, Jõgevamaa kultuuri-, spordi- ja terviseedendajate tänuõhtule, Põltsamaa linna kultuuri-, spordi- ja noorsootöötajate tänuõhtule, Täiskasvanud Õppija Nädala maakondlikule tänuüritusele, Jõgeva linna kultuuriinimeste õppe- ja tänusõidule Rakvere linna ja Lääne-Virumaale, Pajusi volikogu ja vallavalitsuse väljasõidule Ida-Virumaale.

Põltsamaa Linnavalitsuse esindus peab aastatepikkuse traditsiooni kohaselt meeles maakonnaraamatukogu töötajaid raamatukogupäevadel tordiga.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Rahvaraamatukogud on omavalitsuse hallatavad asutused.

Saare valla volikogu otsusega on loodud SA Kalevipoja Koda ning SA Saare valla Aktiviseerimiskeskus, kelle hallata on antud valla kultuuriasutused.

2.5.1 Haldustegevuse üldiseloostus. Raamatukogu ruumid ja asukoht

Maakonna raamatukogude erinevad aastatepikkused ruumiprobleemid (külm, katuse läbijooksmine, ruumide amortiseerumine, ruumikitsikus, kanalisatsiooni puudumine) ja kaasaja nõuetele mittevastavus ei leidnud lahendust ka aruandeaastal (Elistvere, Puurmani, Saduküla, Saare, Lümati, Jõgeva Linnaraamatukogu). Vajatakse uusi ruume või olemasolevate renoveerimist. Tõikvere raamatukogu ruumiprobleem lahenes koos raamatukogu likvideerimisega.

Jõgevamaa raamatukogude ruumiprobleemidesse on suhtunud mitmete omavalitsuse poolt pikka aega kui teisejärgulisse probleemi. Oma osa nimetatud probleemi venimisse andis masu. Viimati sai renoveeritud ja/või uued ruumid Mustvee Linnaraamatukogu ja Maarja raamatukogu (2011) ning Raja ja Pala raamatukogud (2007).

Kõige halvemas olukorras on Elistvere raamatukogu (asub rendipinnal), mis on jäänud üksinda tühja amortiseerunud ja läbilaskva katusega majja. Vaatamata pidevale kütmisele (ka pühapäeviti vabast ajast), töötab raamatukoguhoidja talvel õueriietes. Maakonnaraamatukogu on kohtumistel vallajuhtidega ning oma teatistes nimetatud probleemile pidevalt tähelepanu juhtinud.

Vihma- ja lumevett on hakanud läbi laskma ka Adavere mõisahäärberis asuva Põltsamaa Vallaraamatukogu katus.

2013. aastal maakonna raamatukogudes tehtud remonditööd:

- Voore raamatukogu põrandad, lagi, seinad ja ka raamatud said läbijooksva katuse tõttu kannatada juba 2012. aastal. Aruandeaastal tehti raamatukogus täielik remont, taastati ka maja katus. Raamatukogu sai enda kasutusse kõrvalasuva tühjalt seisnud ruumi, mida rakendatakse hoidlana. Hoone remondi teostamiseks võttis omavalitsus laenu.

- Palamuse raamatukogus jätkus ruumide kaupa remondi ja hallituse tõrje tegemine. Lõpule tahetakse remondiga jõuda 2014. aastal.
- Aidu raamatukogule renoveeriti kõrvalkorterist juurdesaadud tuba. Üle värviti ka teiste ruumide seinad.
- Seoses asula (Kaarepere) või maja (Vaimastvere kool) üleminekuga maaküttele said uue küttesüsteemi ka sealsed rahvaraamatukogud.
- Maakonnaraamatukogus remonditi konverentsisaal.

Pikemas perspektiivis on kolimine ees Puurmani valla raamatukogudel (Puurmani, Saduküla). Mõlemale raamatukogule on leitud uued ruumid, mis vajavad suuremal või vähemal määral renoveerimist. Puurmani raamatukogu saab enda käsutusse ruumid spordi- ja kultuurimajas, mille põhjalikuks renoveerimiseks saadakse raha kohalike omavalitsuste investeringutoetuste kavast (KOIT). Saduküla raamatukogule on planeeritud ruumid endises koolimajas. Kui praegu tegutsevad mõlemad raamatukogud asulakeskuses, siis planeeritavad ruumid jäävad sealt eemale. Maakonna raamatukogude asukohad on üldjoontes head. Raamatukogud asuvad keskustes ning on lugejatele kättesaadavad. Kaheksa raamatukogu asuvad ühes majas kooli ja lasteaiaga. Ainsaks asutuseks külas on jäänud Tapiku raamatukogu, täites ka külakeskuse rolli. Uusi riiuleid ja kappe soetati Siimusti, Aidu, Pajusi, Maarja, Elistvere raamatukogudesse. Osaliselt vahetati välja amortiseerunud valgustid Siimusti ja Pala raamatukogudes. Maakonnaraamatukogule osteti uus küttesüsteemi pump ning lehttahvel.

2.6 Raamatukogu arendustegevused

Infotehnoloogiline keskkond on halvenenud, sest ühtegi suuremat projekti, mis olukorda muutuse tooks, ei olnud. Väga palju arvuteid, eriti avalikus kasutuses olevaid, on amortiseerunud. Aruandeperioodil osteti maakonna raamatukogudesse kaks printimis- ja kopeerimisseadet (Puurmani, Maarja), UPS (Maarja) ning skänner ja dataprojektor (maakonnaraamatukogu). Arvuteid ei ostetud mitte ühtegi. Jõgeva Linnaraamatukogu sai viis uut arvutit linna arvutiliisingu kaudu. Täienes maakonna raamatukogudes olevate e-lugerite hulk. Aasta jooksul lisandus raamatukogudesse üheksa e-lugerit (Vaimastvere ja Lümäti - üks, Jõgeva Linnaraamatukogu - seitse), nendest osteti neli, viis saadi kingituseks. Kokku on maakonna seitsmes raamatukogus 17 e-lugerit. Mitmed raamatukogud on planeerinud e-lugerite või tahvelarvutite ostu 2014. aastasse. E-lugeritele salvestatakse valdavalt tasuta kohustuslikku kirjandust rahvusraamatukogu digitaalarhiivist „Digar“. Osad raamatukogud, kellel e-lugerit ei ole, väidavad aruannetes, et nende vastu ei tunta huvi. Lugejad ei saagi huvi tunda, kui raamatukogul e-lugerit neile pakkuda ei ole. Põltsamaa Vallaraamatukogu kogemuse põhjal on mitu lugejat, kes on lugeriga raamatukogus tutvust teinud, seejärel need endale koju soetanud. Interneti aeglane levimiskiirus on olnud probleemiks mitmes maakonna piirkonnas. Puurmani valda paigaldati valguskaabel ning seeläbi kiirenes ka internet. Saamaks kiiremat ühendust vahetas Põltsamaa Vallaraamatukogu (Eskus) internetiteenuse pakkujat. Uusi WiFi levialaga raamatukogusid ei lisandunud. Kuna 2013. aastast puudub WiFi leviala Kuremaa alevikus, vähenes WiFi levialaga raamatukogude arv maakonnas 17-le. Usinalt on hakatud kasutama raamatukogudes tasuta WiFi ühendust oma nutiseadmetega. *E-teenused vt ka 4.2*

Raamatukogu kasutamine.

Arendustegevusest rääkides tuleb tunnustada Deltmar OÜ programmeerija M. Lilboki tööd programmi RIKS arendamisel. Mõned aruandeaastal tehtud uuendused:

- loodi RIKSi Facebooki grupp, millega saavad liituda kõik kliendid ning saada RIKSi kohta infot, nõu või abi, aga samuti arutada aktuaalsete raamatukoguteemade üle;
- kõikidel Androidi nutitelefonil kasutajatel, kes on lugejad, on võimalik Google Play poolt alla laadida „äpp“ nimega m-RIKS (Windows Phone'i kasutajatele valmis taoline rakendus 2011. aastal). Rakendus on eesti, vene ja inglise keeles. Selle abil on võimalik näha teaviku detailandmeid, eksemplaride saadavust, kehtivaid laenutusi ja reserveeringuid, teostada otsinguid raamatukogu kataloogis, reserveerida ja tagastamistähtaega pikendada;
- seotud reserveeringute funktsioon, mis võimaldab lugejale reserveerida teavikuid seotult ehk

sama nimetuse erinevaid trükke;

- sujuv liikumine pea- ja lugejamooduli vahel vajaduseta neid spetsiaalselt avada;
- lugeja näeb oma RIKSWEBi konto alt oma „jälge raamatukogus“, näit: oma laenutuste ja külastuste statistikat, oma lemmikautorite, -žanrite, -sarjade TOP10, diagrammina laenutusi ja külastusi aastate kaupa jm;
- soovitusnimekirjade funktsioon, mis võimaldab raamatukogudel koostada erinevaid soovitusnimekirju;
- otsinguvõimaluste laiendamine (näit kataloogimise kirje otsing ja otsing RIKSi klientidelt ühes ja samas aknas jm);
- RIKSWEBi laiendatud otsingule lisati filter „Kodulooline fond“. Sellega piiratakse tulemused kirjetega, kus kataloogimisel on märgistatud linnukesega „Kodulugu“;
- lisati välise RVLi tugi, mis võimaldab teavikuid tellida suvalisest raamatukogust ja neid oma lugejatele edasi laenutada;
- perioodikat saab laenutada ajalehe/ajakirja enda koodiga;
- reserveerida saab ka perioodikat jpm.

Septembrikuus üritati kolmel korral Jõgevamaa RIKSWEBi lehel turvaauke leida ja neid ära kasutada. Eelmainitud ründe tegi eriliseks see, et ründamiseks kasutati suuremat hulka arvuteid, mis kõik erinevaid päringuid saatsid (enamasti tulevad sellised rünnakud ühelt aadressilt). Programmeerija poolt tehtud täiendused võimaldavad sellistele rünnakutele kiiresti reageerida.

Ühest hinnangut maakonna raamatukogude suutlikkusele kaasas käia uute arendustega raamatukogunduses on raske anda. On raamatukoguhoidjaid, kes on väga altid uuendustele ning neid, kes sellest huvitatud ei ole.

2.7 Raamatukogude koostöö

Koostöösuhted rahvusvahelisel tasandil

- Siimusti raamatukogu omab kauaaegseid suhteid Lahti Päijät-Häme Tuglase Seltsiga. Tänu neile kontaktidele on täienenud haruldaste materjalidega Siimusti raamatukogus asuv Eeva Niinivaara muuseumituba;
- Maakonna raamatukoguhoidjad külastasid õppereisil Norrasse Bergeni ja Fröde raamatukogusid.

Koostöösuhted riiklikul tasandil

- Deltmar OÜ ja Meelis Lilbok - Info- ja kataloogisüsteemi RIKS haldamine;
- ERÜ - Ene Sööt (Jõgeva Linnaraamatukogu) koostas ja toimetas „Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamatu 2012“. Maris Paas (Vaimastvere) - ERÜ maaraamatukogude sektsiooni juhatus, Ene Sööt (Jõgeva Linnaraamatukogu) - maakonna raamatukogutöötajate usaldusisik. Nelli Orgmaa (maakonnaraamatukogu) - ERÜ lasteteeninduse toimkonna juht;
- ETKA Andras – Täiskasvanud Õppija Nädala korraldamine (Siimusti, Pala);
- Kirjastus „Canopus“ – head koostöösuhted Palamuse raamatukoguga. Kirjastuse tegevdirektor Tõnu Lember käis kohtumas Palamuse rahvaga ning raamatukogu juhataja kirjutas mitu artiklit kirjastuse „Canopus“ raamatutest Eesti Kirjastate Liidu ajalehele „Raamat“;
- Maakonna raamatukoguhoidjad külastasid koolitusreisil Harju- ja Raplamaa raamatukogusid (Tapa Linnaraamatukogu Jäneda haruraamatukogu, Viimsi raamatukogu, Kohila raamatukogu, Märjamaa Valla Raamatukogu, Harju Maakonnaraamatukogu Keilas, Rapla Maakonna Keskraamatukogu);
- Soome Instituut, Teatri- ja Muusikamuuseum, Põhjamaade Ministrite Nõukogu Eesti osakond, Filmimuuseum - näituste korraldamine (maakonnaraamatukogu).

Koostöosuhted kohalikul tasandil

Põhilisteks koostööpartneriteks on:

- lasteaiad, koolid (*Koostöö koolide ja lasteaedadega vt 4.3 Lasteteenindus*);
- omavalitsused: Oskar Lutsu kirjandusnädal ning Oskar Lutsu huumoripreemia (Palamuse); külaliikumise edendamine (Tapiku); valimiskomisjoni koosolekud ja kohtumised saadikukandidaatidega raamatukogudes, eelhääletuse ajal valimisjaoskond raamatukogudes; kohalike volikogude komisjonidesse kuuluvad: Tea Daškova (Voore), Ene Uuna (Saare), Virve Etulaid (Tapiku), Laidi Zalekešina (Mustvee), Liidia Krehova (Raja), Maili Ernits (Põltsamaa Vallaraamatukogu);
- kultuuri- ja rahvamajad, vaba aja keskused (Pala Kultuurimaja, Adavere Vaba Aja Keskus, Ranna Rahvamaja, Mustvee Kultuurikeskus, Tabivere Rahvamaja);
- seltsid (Assikvere Haridusselts, MTÜ Vägari külaselts, Maarja-Magdaleena Maarahva Selts, Adavere Mõisa Selts, Lustivere Külaselts);
- eakate ühendused (Torma, Kaarepere, Saduküla, Tabivere);
- mittetulundusühendused MTÜ Piltijad, MTÜ Tähetund, MTÜ Pommiauk, MTÜ Kullaketrajad, akvarelligalerii „Kala“ ;
- muuseumid (Betti Alver Muuseum – omaloomingukonkurss „Betti Alver jälgedes“ (Jõgeva), osalemine muuseumide külastusmängus „Otsi! Leia! Avasta! (Siimusti);
- tugikodud, abikeskused, hooldekodud (Vägeva Tugikodu, MTÜ Pajusi Valla Abikeskus, Hoolekandeaustus Võisiku Kodu, Kääpa Hooldekeskus);
- kogudus (Äksi Püha Andrease Luteri kogudus – piiblitunnid (Elistvere);
- noortekeskus (Kuremaa Avatud Noortekeskus).

Kõige enam toimivad raamatukogude koostöosuhted kohalikul tasandil ürituste, näituste ning koduteeninduse korraldamisel.

Maakonnaraamatukogu roll raamatukogudevahelises regionaalses koostöös on koordineerida kogude komplekteerimist, uute raamatute ja maakondliku RVLi kohaletoimetamist ning korraldada raamatukoguhoidjate täiendõpet. Koostöosuhted maakonna raamatukogudega on tihedad.

3. Kogud

Seisuga 01.01.2014 oli Jõgevamaa raamatukogude kogudes 442 257 teavikut.

2013. a. eraldati teavikute hankimiseks 149 185 € (2012. a. 150 307 €), sh riigi eelarvest 53 778 € (2012. a. 54 157 €) ja omavalitsuste eelarvest 94 889 € (2012. a. 96 150 €). Sellest raamatute soetamiseks kulutati 115 122 € (2012. a. 117 429 €), perioodikale 33 491 € (2012. a. 31 920 €), auvistele ja elektronteavikutele kokku 572 € (2012. a. 1 038 €). Komplekteerimiskuludest kulutati raamatutele 77,2% , perioodikale 22,4% ning auvistele ja elektronteavikutele 0,39%. E-raamatuid ei ostetud.

Elaniku kohta oli Jõgevamaal teavikute ostmiseks 4,4 € (2012. a. 4,4 €), sellest kohalikelt omavalitsustelt 2,8 € (2012. a. 2,8 €) ning riigilt 1,6 € (2012. a. 1,6 €). Vaid Põltsamaa vald eraldas elaniku kohta (1,5 €) teavikute raha vähem kui riik. Põltsamaa vald jagab vallapoolset teavikute ostutoetust juba mitmeid aastaid mitte lähtudes piirkonna elanike arvust, vaid vastavalt lugejate arvule.

Jätkuva raamatuhinna tõusu tõttu sai raamatukogudesse osta aruandeaastal vähem 606 raamatut kui 2012. aastal. Aastatel 2010-2013 on raamatute ost vähenenud 1/5 võrra.

Maakonnaraamatukogu kaudu ostetud ühe teaviku keskmiseks hinnaks kujunes 10,82 € (2012. a. 10,3 €). Eestikeelse raamatu keskmiseks hinnaks oli 11,02 € (2012. a. 10,41 €), venekeelsel 6,63 € (2012. a. 6,16 €).

Maakonnaraamatukogu kogude arendamise osakonnas koostatakse näidiste põhjal koos osakonna töötajate poolsete soovitustega tellimisnimekirjad, mis saadetakse meilitsi maakonna raamatukogudele kaks korda kuus. Koondtellimused edastatakse hulgifirmadele või kirjastustele. Venekeelse kirjanduse kohta tellimisnimetikke ei koostata, tarnijad pakuvad teavikuid kohapeal. Alates 2012. aastast on riigi poolt rahvaraamatukogudele eraldatava teavikute ostutoetuste kasutamise aluseks lepingus fikseeritud loetelu, mille kohaselt kohustusid raamatukogud ka

aruandeaastal vähemalt 50% riigipoolse toetuse summast ostma teavikuid lepingu kohaselt.

Komplekteerimisrahade arvestust peeti elektronkataloogis RIKS kolmes osas: omavalitsuste poolt eraldatud summad ning riigi poolt eraldatud summa jaotatuna kahte võrdsesse ossa. Raamatukogudel on reaalselt näha kolme kuluartikli lõikes kulud, tellitud teavikute summa ja jääk.

Uue komplekteerimiskorraga ollakse üldiselt harjutud. Kuna eesti kirjandust on alati eelisjärjekorras ostetud, ei ole lepingujärgsed ostud raamatute ostmist mõjutanud või on mõjutanud pigem positiivselt. Osasid raamatukogusid on lepingutingimused eesti kirjandust rohkem ostma pannud, kui nad seda muudu teinud oleksid. Väikestel raamatukogudel on probleemiks rahanappus ning peale kultuuriperioodika tellimist jääb ostmata nii mõnigi väga hea aimeraamat või maailmakirjanduse teos. Ostmata on jäänud näiteks sarja „Punane raamat“ raamatud, K. Arula „Ajatud lapitööd“, M. Hiiemäe „Ended ja ennustused“, G. Press „Härja sportlane Viljar Loor“ jt. Samas on ka olukordi, kus riigipoolsest rahast ei jätku lepingus fikseeritud eesti kirjanduse ostmiseks ning selle tarbeks kulub raha ka omavalitsuse „rahakotist“.

Samas on uus komplekteerimispõhimõte suurendanud ilukirjanduse ostmist, moodustades ostetud raamatutest 69,5% (2012. a. 66,8%). Eesti ilukirjandus moodustas sellest 45,2% ning lepingut järgivaid ostusid sellest omakorda 49%. Raamatukogudele osteti eesti kirjandust 423 nimetust.

Aruandeaastal maakonna raamatukogudesse ostetud raamatute keskmine eksemplaarsus nimetuse kohta oli 4, eesti kirjanduse keskmine eksemplaarsus nimetuse kohta 8.

Liigilise kirjanduse ost vähenes veelgi, moodustades ostudest vaid 31,6% (2013. a. 34,6%).

Ilukirjanduse laenutuste protsent oli maakonnas 55,8 (2012. a. 55,6). Kogude ringlus oli aruandeaastal 0,9 (2012. a. 1,0).

Võõrkeelsed teavikud moodustasid soetatud kirjandusest 5,54% (2012. a. 4,8%) ning olid valdavalt venekeelsed. Enim osteti võõrkeelset kirjandust Raja raamatukogusse, Jõgeva ja Mustvee Linnaraamatukogudesse ning maakonnaraamatukogusse.

Kogude täiendamiseks osteti raamatuid ka antikvariaatidest, laatadelt ning taaskasutuskeskustest.

Annetused

Kogude arenduse osakonna kaudu tegid maakonna raamatukogudele suurimaid raamatuannetusi uute raamatute näol Eesti Hoiuraamatukogu, Tallinna Raamatutrükikoda, Jõgevamaa Spordiliit „Kalju“ ning eesti spordiajakirjanik Tiit Lääne, Jõgeva Maavalitsus. Ka eraisikud tegid hulgaliselt annetusi kasutatud raamatute (valdavalt ajaviitekirjandus) näol. Suuremad annetused eraisikute poolt tehti Palamuse, Tabivere ja Pajusi raamatukogudele ning Jõgeva ja Mustvee Linnaraamatukogule.

Keskmiselt moodustasid annetused juurdesoetatud teavikutest 13%. Tegelikult oli annete osakaal suuremgi, sest paljude annetatud raamatutega vahetati välja kogudest lagunenud raamatuid.

Inventuurid

Elektroonilised inventuurid toimusid kõikides maakonna raamatukogudes ajavahemikus 2006-2012.

Aruandeaastal viisid Kuremaa ja Laiuse raamatukogud elektroonilisi inventuure läbi juba teist korda. Laiuse raamatukogus korraldati kaks inventuuri. Kuna pensionile lahkuva raamatukogu juhataja poolt ei teostatud inventuuri vastavalt ettenähtud korrale, tuli see ametisse astunud direktoril uuesti teha.

Perioodika

Perioodika ostmiseks kulutati komplekteerimisrahadest 22,4% (2012. a. 21,9%) kogusummas 33 491 € (2012. a. 31 920 €). Perioodika laenutuste osakaal laenutuste üldarvust oli aruandeaastal 22,7% (2012. a. 21%).

Kuna aruandeaastal kallinesid perioodika väljaanded tunduvalt, püüti kasutada kõiki sooduspakkumisi. Ajalehe „Postimees“ toimetuse pakkumisena said raamatukogud osta soodushinnaga ajalehe „Postimees“. Venekeelset perioodikat tellitakse vahendusfirmade kaudu Venemaalt. E-perioodikat maakonna raamatukogud eraldi tellinud ei ole. Raamatukogudes saab lugeda neid e-väljaandeid, mille paroolid antakse paberväljaandeid tellides.

Raamatukogud kohustusid vastavalt lepingule ostma SA Kultuurilehe väljaandeid ja Kultuurkapitali poolt toetatud perioodikat. Ühe omavalitsuse piires olid aruandeaastal raamatukogudesse tellitud enamus loetelusse kuuluvad väljaanded ning erialajakiri „Raamatukogu“. Kultuuriperioodika kättesaadavus maakonna raamatukogudes on väga hea, kuid kasutatavus vähene.

Maakonnaraamatukogus moodustasid kultuuriperioodika laenutused perioodika laenutustest 5% (195 laenutust).

Kataloogid

Kõik maakonna 27 rahvaraamatukogu ja 8 kooliraamatukogu on liitunud Raamatukogude Info- ja Kataloogisüsteemi RIKS. Kõik rahvaraamatukogud laenutavad elektrooniliselt ning kogud kajastuvad e-kataloogis 100%.

2013. aastal jätkus maakonnas eelmisel aastal alustatud koduloandmebaasi täiendamine retrospektiivselt maakonnalehe „Vooremaa“ ning valla- ja linnalehtede materjalidega.

Maakonnaraamatukogu

Kogude suurus oli 66 498 teavikut (2012. a. 66 102 teavikut). Kogud täienesid ostude näol 1 508 ja annetuste näol 218 teavikuga, kustutati 1 330 teavikut. Maakonnaraamatukogule eraldati teavikute hankimiseks 20 612 € (2012. a. 19 894 €), sh riigilt 7 220 € (2012. a. 7 244 €), linnaelarvest 12 874 € (2012. a. 12 650 €) ja muudest allikatest 518 €. Maakonnaraamatukogu teavikute soetamise eelarve oli 3,6% suurem kui 2012. aastal. Elaniku kohta oli teavikute ostmiseks 4,6 € (2012. a. 4,3 €), sellest linna eelarvest 2,9 € (2012. a. 2,8 €).

Raamatute soetamiseks kulutati 16 616 € (2012. a. 16 476 €), perioodikale 3 804 €, (2012. a. 3 171 €) ning auvistele ja elektronteavikutele 192 € (2012. a. 14 €). Maakonnaraamatukogul on üks annetusena saadud e-raamat.

4. Raamatukoguteenused

Raamatukogud pakuvad nii tasuta kui tasulisi põhitegevusega seotud raamatukoguteenuseid.

Tasuta on traditsioonilised raamatukoguteenused (teavikute, avaliku teabe ning andmebaaside kättesaadavaks tegemine, teatmebibliograafiline nõustamine) ning e-teenused (RIKSWEBi kaudu teavikute reserveerimine ja pikendamine, lugejate e-teavitus (saabunud teavikud, meeldetuletused)).

Tasuliste teenustena pakuvad 27 raamatukogu printimis-, 25 paljundamis- ja 19 skaneerimisteenust.

Kui lugejad soovi avaldavad, pakutakse ka m-raamatukoguteenust (SMS-sõnumitega informeerimine laenutustähtaja möödumisest või reserveeritud teaviku saabumisest). Aruandeperioodil osutas m-teenust üks raamatukogu.

Lugejate rahulolu-uuringuid aruandeperioodil ei tehtud.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Avalik teave on maakonna rahvaraamatukogudes interneti vahendusel kõikidele vajajatele kättesaadav, vajadusel abistavad ja konsulteerivad kõiki soovijaid raamatukoguhoidjad.

Mustvee Linnaraamatukogu AIPi kasutavad ka turismiinfo vajajad, kuna raamatukogus asub linna turismiinfopunkt.

AIPi kasutatavus (kasutajaid 19 887) vähenes aruandeaastal 14,8% võrra, maakonnaraamatukogus (kasutajaid 3 911) 1/5 võrra. Aastatel 2010-2013 on AIPi kasutajate arv maakonnas vähenenud 20%.

Maakonnaraamatukogu AIPi külastuste arv aruandeperioodil oli 3 911 (2012. a. 4 992). Külastatavus vähenes eriti lasteosakonnas (1 129 võrra).

Juba mitmeid aastaid on probleemiks vanad AIPi arvutid ning vähesed rahalised vahendid nende tehnilise hoolduse jaoks. AIPi arvuteid püütakse töös hoida nende remontimisega ning asendamisega töökorras kasutatud arvutitega.

Jõgeva Linnaraamatukogus eemaldati aruandeaastal kasutusest neli AIPi arvutit. Nende arvutite baasil, mis töötajatel uute rendiarvutite vastu välja vahetati, loodetakse töökõlbmatuks muutunud AIPi arvutid taas töökorda saada. Maarja raamatukogus asendati üks AIPi arvuti töökorras kasutatud arvutiga.

4.2 Raamatukogu kasutamine

„Kultuuriministeeriumi arengukavas aastateks 2014-2017“ on ühe arengusuuna nimetatud kultuuris osalemise jätkuvat kasvamist. Jõgeva maakonna statistilised arvud maakonna raamatukogude kasutamise kohta seda ei kinnita, sest ajavahemikus 2010-2014 kahanesis kokkuvõttes nii kasutajate, laenutuste kui külastuste arv. Kasvas vaid virtuaalkülastuste arv.

Raamatu- kogu	Lug-d 2012	Lug-d 2013	Muutus (+-)	Külas- tused 2012	Külas- tused 2013	Muutus (+-)	Virtuaal- külas-d 2012	Virtuaal- külas-d 2013	Muutus (+-)
Linna/maa rmtk	13 046	12 906	-140	260 378	248 535	-11 843	71 636	73 054	+ 1 418
Sh maakonna rmtk	2 113	2 056	-57	46 696	43 948	-2 748	19 349	21 340	+ 1 991

Raamatukogu	Laenut-d 2012	Laenut-d 2013	Muutus (+-)
Linna/maa rmtk	449 188	414 115	-35 073
Sh maakonna rmtk	73 903	67 115	-6 788

Teenindatavate arv vähenes 716 inimese võrra (2012. aastal 450) ehk 2,1 %, maakonnaraamatukogul 1,8%.

Langevate näitarvude olulisteks põhjusteks on elanikkonna kiirenev väljavool ning oma kodukohast kaugemal tööl käimine. Mitmed soodustused on pannud inimesi Tallinna sissekirjutuse kasuks otsustama. Aga samuti ka elanikkonna vananemine, koolide sulgemine (maakonnas suleti aruandeaastal Saduküla Kool, Puurmani Gümnaasiumist sai 9-klassiline mõisakool), kaasajanõuetele mittevastavad raamatukogude infotehnoloogilised vahendid, ostetavate raamatute väike eksemplaarsus ning pikkadele raamatute laenutusjärjekordadele käega löönud lugejad.

Nii kaovadki paljud püsikasutajad. Noori lugejaid on juurde tulemas vähe. Põhiliselt on lugejateks kesk- ja vanemaealised naised, mehed moodustavad lugejaskonnast vähemuse.

Raamatukogu kasutajate arv kahanes 140 võrra ehk 1,1% (maakonnaraamatukogus 2,7%).

Maakonnaraamatukogu kasutajate arv langes neljandat aastat järjest (aastatel 2010-2013 2,5%, laenajate arv 2,7%). Uute lugejate juurdesaamiseks korraldasid Palamuse raamatukogu ja Jõgeva Linnaraamatukogu raamatukogupäevade ajal kampaania, mille raames loositi esmarestreerunute vahel välja raamatupoe „Apollo“ kinkekaart ning raamatukogu 100. juubeliks väljaantud raamat.

2012. aastal väikese kasvu teinud laenutuste arv vähenes aruandeaastal 7,8%

(maakonnaraamatukogus 9,2%). Aastatel 2010-2013 on laenutuste arv vähenenud 8,1%. Neljandat aastat languses olev külastuste arv vähenes aruandeaastal 4,5% (maakonnaraamatukogus 5,9%).

Aastatel 2010-2013 on külastuste arv maakonna raamatukogudes vähenenud 9,6%.

Virtuaalkülastused kasvasid 2% (maakonnaraamatukogus 10,3%).

Hölve oli 38,4 (2012. a. 38), külastusi elaniku kohta 7,4 (2012. a. 7,6), laenutusi elaniku kohta nagu eelmiselgi aastal 12,3, ringlus 0,9 (2012. a. 1,0). Laenajate arv moodustas kasutajate arvust 81%.

Ilu- ja lastekirjanduse laenutuste osakaal laenutuste üldarvust oli 55,8%, kasvades 2,1% võrra.

Võõrkeelse kirjanduse laenutuste osakaal oli 5,3% (2012. a. 5,1%). Aastate 2010-2013 lõikes on võõrkeelse kirjanduse laenutuse arv langenud 22%.

Paljudes aruannetes nenditakse, et huvi e-raamatute ja e-perioodika vastu lugejatel puudub.

Maakonnaraamatukogus oli hölve 45,6 (2012. a. 46), külastusi elaniku kohta 9,7 (2012. a. 10,2), laenutusi elaniku kohta 14,9 (2012. a. 16,1). Laenajate arv moodustas kasutajate arvust 91%. Ilu- ja lastekirjanduse laenutuste osakaal oli 59,7% (2012. a. 58,1) , võõrkeelse kirjanduse laenutuste osakaal 1,2% (2012. a. 0,5%).

Maakonnaraamatukogu (ja ühtlasi kogu maakonna) ainukest e-raamatut laaditi alla 12 korral.

Vahendatud elektroonilisi dokumendivahendusi registreeriti maakonnas 10, sellest maakonnaraamatukogus kaks.

Maakonna raamatukogudes olid laenutuste edetabeli tipus Eesti kirjandusest E. Tohvri „Mere taga“ ja „Kaamos“ ning A. Kulli „Vabrik“, tõlkekirjandusest S. Oksaneni „Kui tuvid kadusid“ ning E. Jamesi „Viiskümmend halli varjundit“, elulooraamatutest H. Hansoni „Jutustamata lugu : „Vanemuise“ näitleja Ellen Kaarma (1928-1973)“.

Perioodika kasutamine

Perioodika lugemine ja laenutamine on populaarne. Tegelikuses on perioodika kasutamine kordades suurem, sest seda loetakse palju ka raamatukogudes kohapeal, mis aga statistikasse arvesse ei lähe.

Väga suur on perioodika laenutuste osakaal (50-70% laenutustest) väikestel ja osalise lahtiolekuajaga raamatukogudel. Samas ei ole nii nõutud kultuuriperioodika, kuigi seda eksponeeritakse hästi ning ka raamatukoguhoidajad seda soovivad. Enamloetud kultuuriväljaandeid olid „Hea Laps“, „Õpetajate Leht“, „Looming“, „Loomingu Raamatukogu“, „Täheke“.

Maakonnaraamatukogu perioodika laenutuste osakaal oli 7,6% (2012. a. 6,7%).

RVLi korraldus

Maakonnaraamatukogu jätkas (aastast 2010) maakondlikku RVLi koordineerimist ja selle laialitoimetamist koos uute teavikute kohaletoimetamise maakondlike pakiringidega kord kuus. Maakonnaraamatukogu asus RVLi süstemaatiliselt korraldama seetõttu, et vajadus selle järele oli väga suur. Igakordse pakiringidega viiakse laiali ligi 100 raamatut või raamatupakki (-kasti). RVLi tellimusi saadi aruandeaastal 9 802 eksemplarile (2012. a. 9 980 eks), teistelt raamatukogudelt telliti 9 427 eksemplari (2012. a. 9 275 eks). RIKSi programm võimaldab igal raamatukogul ise otsustada, kas ta soovib teiste raamatukogude RVLi soovi täita või raamatu oma teeninduspiirkonna lugejatele laenutada.

Kõige enam telliti raamatuid taas maakonnaraamatukogust – 3 485, raamatukogu ise tellis 803 raamatut. Suuremateks RVLi raamatute väljastajateks olid veel Jõgeva Linnaraamatukogu (1 109 eks), Põltsamaa Vallaraamatukogu (1 070 eks), Siimusti raamatukogu (752 eks). Venekeelse RVLi keskuseks kujunenud Mustvee Linnaraamatukogust väljastati 800 eks.

Praeguse süsteemiga ollakse rahul. Ideaalvariandis soovitakse maakondlikku RVLi ringi kord nädalas, mis pole majanduslikel põhjustel võimalik.

Lisaks maakonnaringile täidetakse lähemate kogudega üksteise RVLi tellimusi tihedamini, kasutades raamatute kohaletoimetamiseks vabatahtlike abi, kohalikku koolibussiringi (Torma valla raamatukogud) või teevad seda raamatukoguhoidjad. Aruannetes märgitakse, et ka inimesed ise on liikuvamaks muutunud ning tulevad vajalikele raamatutele järele ka väljastpoolt teeninduspiirkonda.

Töö noortega

„Kultuuriministeeriumi arengukavas aastateks 2014-2017“ on peetud kultuuri jätkusutlikkuse seisukohalt oluliseks lastele ja noortele suunatud tegevust. Maakonna raamatukogude aruannete põhjal on raamatukogudes lastele suunatud palju mitmekesiseid üritusi (vt. 4.3 *Lasteteenindus*). Samas noortega kontakti loomine nii hästi ei õnnestu. Pigem nenditakse, et raamatukogud ei ole noorte jaoks atraktiivsed. Noortekeskust kui koostööpartnerit nimetab vaid Kuremaa raamatukogu. Heaks näiteks töös noortega on Saare raamatukogu, mis on kohalikele noortele nii tõmbekeskuseks kui kogunemiskohaks.

IT valdkonnas on raamatukogud valdavalt ajale jalgu jäänud. Vanade kasutajaarvutitega on raske noori köita. Puuduvad vahendid, et osta e-lugereid või tahvelarvuteid. Ka oma sellealaste teadmiste poolest ei ole raamatukoguhoidjad noortega konkurentsivõimelised.

Koduteeninduse korraldus

Koduteenindust osutab kas raamatukoguhoidja ise või korraldab seda sotsiaaltöötaja kaudu. Osad raamatukoguhoidjad osutavad koduteenust väljapool tööaega, teistel on seda võimalik teha tööaja raames (Vägeva). Kodudes käiakse jalgsi, rattaga, autoga – kuidas kellelgi võimalus on. Ühelgi raamatukogul ei ole selle teenuse osutamiseks sõlmitud vallaga vastavat lepingut ning selle teenuse osutamist raamatukoguhoidjatele ei kompenseerita.

Koduteenindust, kus selle osutajaks on raamatukoguhoidja ise (või raamatukoguhoidjale lisaks hooldustöötaja), osutavad maakonnas kindla regulaarsusega kui ka vastavalt vajadusele 14 raamatukogu ca 55-60 inimesele. Koduteenust vajavate inimeste arv erineb suviti ja talviti. Lisaks on veel kolm raamatukogu, kus koduteenindus on korraldatud ainult hooldustöötajate kaudu.

Maakonnaraamatukogu töötajad koduteenust ei osuta.

Kuigi on avaldatud ka arvamust, et koduteeninduse järele puudub vajadus, on ilmne, et antud teenuse liik hakkab muutuma raamatukogude jaoks üha olulisemaks (vananev elanikkond) ning sellele tuleb hakata suuremat tähelepanu pöörama.

E-teenuste arendus ja tutvustus

Kõik maakonna raamatukogud pakuvad RIKSWEBi vahendusel teavikute pikendamise ja reserveerimise võimalust. Kui linnaraamatukogude e-teenuste kasutajate arv on kasvanud, siis mitmed maaraamatukogud (Põltsamaa Vallaraamatukogu, Pala jt) toovad probleemina välja selle, et maaraamatukogude kasutajatel puudub huvi e-teenuste vastu. Vaid väga vähesed võtavad vaevaks ise interneti kaudu teavikuid reserveerida või pikendada, pigem palutakse seda teha

raamatukoguhoidjal. Reserveeritud teaviku saabumisest teavitas telefoni teel 100%, e-kirjaga RIKSi kaudu 81% ning SMS-iga 1% maakonna raamatukogudest.

„Kultuuriministeeriumi arengukava aastateks 2014-2017“ rõhutatakse e-lahenduste olulisust kultuurile ligipääsemisel. E-lahenduste loomine on väga oluline, kuid veel olulisem on nii raamatukoguhoidjate kui kasutajate sellealane koolitamine.

Ajaveebid on maakonnas 3/4 raamatukogudest ehk 20 raamatukogul. Kodulehed on kuuel ning blogid 14 raamatukogul. Aruandeaastal lisandusid Kasepää, Raja, Puurmani raamatukogude blogid.

Ajaveebi ei ole seitsmel raamatukogul (Aidu, Pajusi, Kaarepere, Saduküla, Elistvere, Maarja, Saare). Maakonna raamatukogude virtuaalsete kommunikatsioonivahendite analüüs näitas, et nende tase on väga ebahühtlane. Tähelepanu juhiti nii ajaveebide sisule, aktuaalsusele, keelekasutusele kui ka kujundusele. Kasutajad hindavad inforikkaid, regulaarselt uuendatavaid ning atraktiivseid ajaveebe. Sisukamad, aktuaalsemad ja korrektsemad ajaveebid on Põltsamaa Vallaraamatukogul, Palamuse, Pala raamatukogudel ja maakonnaraamatukogul.

Lugejate poolt on väga hinnatud ja regulaarselt jälgitavad kirjandust tutvustavad blogid. Palamuse raamatukogu blogi rubriik „Nädala raamat“ äratas kirjastuse „Canous“ tegevdirectori T. Lemberi huvi ning tema innustusel ilmus Palamuse raamatukogu juhataja sulest kaks raamatuaruvestust/soovitust ka Eesti Kirjastajate Liidu ajalehes „Raamat“.

Maakonnaraamatukogu kodulehe blogis „Raamatukoguhoidja lugemissoovitus“ soovitati aruandeaastal 60 raamatut ning seda külastati aasta jooksul 2 121 korda ehk kolm korda rohkem kui eelmisel aastal.

Ajaveebide vahendusel pakutakse kasutajatele andmekogudest eelkõige RIKSWEBi, üheksa raamatukogu ka ESTERit. Pakutavad andmekogud on veel ISE, Digar, Dea, ERB, EEVA, AIS, SAAGA, Arkaadia, Riigi Teataja, Ametlikud Teadaanded, Eesti rahvaluuleandmebaasid. Kõige paremini on andmebaasid esindatud Põltsamaa Vallaraamatukogu, Palamuse raamatukogu blogides ning maakonnaraamatukogu kodulehel (hea valik, andmekogude rühmitamine), teistel on valik juhuslikum. Mäluasutustega sellealane koostöö puudub.

RIKSWEBi külastuste arv oli aruandeaastal 5 177, kasvades maakonnas 2,9% , maakonnaraamatukogus 25,5%. Sooritatud otsingute arv elektronkataloogis RIKS vähenes 6%.

Raamatukogu	Elektron-kataloogi RIKS külastused 2012	Elektron-kataloogi RIKS külastused 2013	Muutus (+/-)	Otsingud elektron-kataloogis 2012	Otsingud elektron-kataloogis 2013	Muutus (+/-)
Linna/maarmtk	5 033	5 177	+144	26 295	24 721	-1 574
sh maakonnarmtk	978	1 227	+249	21 985	20 633	-1 352

Ajaveebide haldamisel nimetavad raamatukoguhoidjad probleemideks ajapuudust, väheseid oskusi, tehnilisi probleeme, vananenud tarkvara aga ka ideede nappust.

Aasta keskel kadus EENETi katkestuse tõttu sealsest serverist Jõgeva Linnaraamatukogu koduleht. Vabavara (WordPress) kasutades tehti oma jõududega uus koduleht.

Maakonnaraamatukogu kodulehel oli aasta alguses probleeme kodulehe tarkvara vananenud versioonist andmete ja materjalide ülekandmisega uuemas versiooni.

Virtuaalkülastuste arvuks maakonna raamatukogudes registreeriti 73 054. Võrreldes 2012. aastaga kasvasid need 2% (maakonnaraamatukogus 10,3%). Aastatel 2010-2013 on maakonna raamatukogudes virtuaalkülastuste arv kasvanud 140 %. Paljudele raamatukogude kasutajatele on raamatukogude ajaveebide jälgimine saanud harjumuseks. Virtuaalkülastuste arv kasvas tunduvalt Mustvee Linnaraamatukogul, Palamuse, Sadala ja Tabivere raamatukogudel. Virtuaalkülastuste arv vähenes Kuremaa, Laiuse, Siimusti, Torma raamatukogudel, Põltsamaa Vallaraamatukogul ning Jõgeva Linnaraamatukogul.

Sotsiaalmeediat kasutab raamatukoguteenuste ja ürituste tutvustamisel 1/3 maakonna raamatukogudest ehk 11 raamatukogu omavad Facebooki kontot. 70% raamatukogudest, kellel on ajaveeb, kasutab ka sotsiaalmeediat. Vaid ühel raamatukogul, kellel ei ole ajaveebi, on FB konto. Aruandeaastal hakkasid seda kasutama Laiuse, Sadala ja Vaimastvere raamatukogud. Sotsiaalmeedia on lugejate hulgas populaarne, jälgitakse nii raamatukogude jooksvaid uudiseid kui ka sündmuste kajastusi. Raamatukogud kasutavad sotsiaalmeedia võimalusi ka võlglaste otsimisel. Probleme seoses sotsiaalmeediaga ei mainita.

Töö võlgastega

Maakonna raamatukogud teevad võlglaste kättesaamiseks koostööd omavalitsuste sotsiaalosakondadega ning koolidega. Võlglaste otsitakse ka sotsiaalmeedia kaudu. Jõgeva Linnaraamatukogu kasutab võlglaste leidmisel linnavalitsuse väärtegudemenetleja abi. Ettekirjutused tehti 12 võlglastele.

Maakonnaraamatukogus vaadatakse võlglaste nimekirjad läbi kord kuus. Isikud, kes vaatamata raamatukogu poolt antud uuele tagastustähtajale teavikuid ei tagasta, saavad Põltsamaa Linnavalitsuselt ettekirjutuse hoiatuse ning uue tähtaja. Aruandeaastal saadeti võlglastele 30 kirja täiendava tähtaja andmiseks viivise tasumisel. Linnavalitsuse ettekirjutuse said 10 võlglast. Kui võlglasted ka sellele ei reageeri, alustab menetlust kohtutäitur. Kohtutäituri menetluse tulemusena tasusid viivise ja trahvi tagastamata teavikute eest 8 võlglast.

Järjekindel töö on kandnud vilja ning pikaajalisi võlglaste raamatukogus enam ei ole.

4.3 Lasteteenindus

Lapsed moodustavad lugejate üldarvust 27,9% (2012. a. 28,6%), külastuste üldarvust 31,5% (2012. a. 31,0%), laenutuste üldarvust 15,1 % (2012. a. 16,2%).

Raamatukogu	Lapsi lugejaid			Laste külastusi			Laste kojulaenutusi		
	Aasta	2012	2013	Muutus +-	2012	2013	Muutus +-	2012	2013
Linna/maakonna raamatukogud	3730	3597	-133	80 816	78 370	-2 446	71 693	60 967	-10 726
Sh KRK	687	676	-11	19 528	16 720	-2 808	20 901	18 885	-2 016

Nii laste lugejate, laenutuste kui külastuste arvud on palju langenud. Raamatukogutöötajate (ka õpetajate ja lasteaednike) pingutused lapsi lugema meelitada on tihti tagasihoidlike tulemustega. Töös lastega langeb vanusepiir aina madalamale ning kõikides raamatukogudes on töö väikelastega muutunud aktiivsemaks, koostöö kohalike lasteaedadega on väga hea. Tänu sellele tuleb enam tähelepanu pöörata väikelaste kirjanduse komplekteerimisele. Ka kohalike koolidega koostöö on heal tasemel, eriti aktiivselt toimib see algklassidega ja nende õpetajatega.

Teavikute ostmisel on maakonna tellimisnimekirjades lasteraamatuid kõige rohkem omavalitsuse rahastamisnimekirjas, riigi poolt eraldatud raha eest ostame laste väärtkirjandust, aimekirjandust ja ilukirjandust vanemale kooliastmele. Ilmuva Eesti lastekirjandus on maakonna raamatukogudes valdavalt esindatud.

Äraütlaste arv on vähenenud, sest RVL raamatukogude vahel töötab hästi ja õpetajad on ka soovitava kirjanduse juures paindlikumaks muutunud.

Raamatukogud on saanud lastele mõnusaks ajaveetmise kohaks, kus saab arvutit kasutada, lauamänge mängida ja lihtsalt niisama olla.

AIP on jätkuvalt populaarne, kuid on muutunud arvutimängude mängimise kohaks, see aga toob kaasa raamatukogus korra tagamise probleemid.

Suuremad projektid

- Eesti Lastekirjanduse Keskuse korraldatud vabariikliku kirjandusmängu kohalik võistlus toimus maakonnaraamatukogu lasteosakonnas rahvusvahelisel lasteraamatupäeval. Osales 11 võistkonda maakonna raamatukogudest. Tallinnas käis võistlemas maakonna tublim - Jõgeva

Ühisgümnaasiumi võistkond, kes saavutas neljanda koha;

- Üleriigilisel ettelugemispäeval loeti paljudes raamatukogudes eesti loomamuinasjutte, Kaareperes tutvuti Eno Raua ja Siimustis Ellen Niidu loominguga, Saarel loeti kodupaigaga seotud lugusid;
- Maakonnaraamatukogu lasteosakonnas toimus võistlulugemine 4. klasside õpilastele, mille võitja esindas maakonda Eesti Lastekirjanduse Keskuses toimunud võistlulugemisel;
- Ettlugemispäev maakonnaraamatukogus oli linna asutuste ja lasteraamatukogu koostööüritus. Maakonnaraamatukogu lasteosakond saatis vabatahtlikud ettelugejad kooli ja lasteaedadesse. Vabatahtlikena osalesid lisaks raamatukogutöötajatele linnavalitsuse, noortekeskuse, kooli ja ajalehe toimetuse töötajad;
- Eesti Lastekirjanduse Keskuse juubelit tähistati lastekirjanike väljasõiduga maakondadesse. Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonnas olid külas lastekirjanik Ilmar Tomusk, kirjanik-kunstnik Piret Raud ja ajakirjanik Ilona Martson. Kohtumine toimus 7. klassi õpilastega ja Mari lasteaia kasvatajatega, kellega lasteosakonnal on ühine koostööprojekt;
- Liivi luulekonkursi maakondlik voor organiseeriti koos kooliga Laiuse raamatukogus;
- Palamusel toimus Oskar Lutsu nädal, kus tutvustati kirjaniku elu ja loomingut;
- Seoses paikkonna seotusega Kalevipojaga, korraldati Saare raamatukogus Kalevipoja muistendeid tutvustav üritus – esimesel päeval ettelugemine ja teisel päeval küsimuste-vastuste tund;
- Eeva Niinivara pärandi hoidmisega on Siimusti raamatukogus kaasatud ka õpilased. 6. klass korrastas mälestuskivi ümbrust, istutati lilli, peeti piknikku. 2. klassile toimus mälestuskivi juures tutvustav üritus;
- Maakonnaraamatukogu lasteosakonna projekt „Tee ise raamatunäitus“ algas oktoobris 2012 ja kestis 2013. aasta aprillini. 7. - 9. klassile mõeldud võistluse käigus korraldasid õpilased üksi või grupiga raamatunäituse. Algas see kasutajakoolitusega raamatukogu poolt. Kodutööna tuli otsida materjal kasutades e-kataloogi RIKSWEB-is, raamatukogu kodulehekülge, raamatukogu fondi. Seejärel korraldasid õpilased näituse ning näituse esitluse oma klassikaaslastele. Õppeaasta jooksul oli välja pandud 10 võistlustööd, mille koostajad said tehtud töö eest tänukirja ja preemiaürituse, kus külaliseks oli Contra;
- Maakonnaraamatukogu lasteosakonna projektis „Suvelugemine“ osalesid kõik Põltsamaa Ühisgümnaasiumi 1.-9. klassi õpilased. Sügisel tehti 1.-6. klassi õpilaste lugemise kohta kokkuvõtted, tublimatele korraldati preemiaüritus „Tublilaste päev“, kus külaliseks oli lastekirjanik Ilmar Tomusk.

Temaatilised päevad

- Raamatukogupäevade ajal korraldati erinevaid üritusi: Maarjas toimus luuletund 8. klassi õpilastele. Maakonnaraamatukogu lasteosakonnas oli koolivaheaja kirjandusmäng, kus küsimustele vastuste leidmiseks tuli raamatutega tutvuda. Kaisukaru päeva tähistati üritustega Tabiveres ja Kuremaal, näitustega Palamusel ja Mustvee Linnaraamatukogus;
- Kultuuripärandi aastat tähistati Maarjas rahvaluulet tutvustava üritusega, Kuremaal lasteaialastele vana aja lugude rääkimisega, Mustvee Linnaraamatukogus kodulinna ajaloo tutvustamisega, Saarel vanade rahvakommete tutvustamisega, Tabiveres rahvapillide tutvustamisega. Kultuuripärandit tutvustavad näitused toimusid maakonnaraamatukogu lasteosakonnas, Maarja ja Saduküla raamatukogudes;
- Vabariigi 95. aastapäeva üritused – lasteaialastele temaatiliste jutukeste lugemised - toimusid maakonnaraamatukogu lasteosakonnas, Aidu ja Torma raamatukogudes;
- Lasteraamatupäeva muinasjututunnid toimusid Jõgeva Linnaraamatukogus, Kuremaal, Maarjas, Palal, Siimustis ja Tormas;
- Emakeelepäeva tähistati viktoriinidega Adaveres, Kuremaal ja Sadukülas. Emakeele tähtsusest räägiti Palamuse lasteaialastele;
- Hõimupäeval kohtus Jõgeva Linnaraamatukogus lastega marilanna Žanna Toht, kes tutvustas oma maa kultuuri ja kombeid;
- Põhjamaade raamatukogunädalal tutvustati põhjamaade lastekirjandust Kuremaa ja Siimusti

raamatukogudes. Jõgeva Linnaraamatukogus toimus 8 korral üritus, kus raamatust „Jääloss“ katkenditega oli seotud Gunnar Vasemägi joonistuste näitus „Vantsid Põhjalas“;

- Juba traditsiooniks muutunud muinasjutuhommikuid korraldati Jõgeva Linnaraamatukogus 9 korda, lisaks neljal laupäeval läbi viidud lauamängude päevad.

Muud kirjandusüritused

- Eesti lastekirjanike juubeleid (Eno Raud, Silvia Rannamaa, Ellen Niit) tähistati näitustega pea kõikides raamatukogudes. Eno Raua loomingut tutvustavad üritused toimusid Siimustis ja Kuremaal, Ellen Niidu raamatuid tutvustati ja Krõlle joonistati Kuremaal;
- Ööraamatukogud toimusid Sadalas, Tabiveres ja maakonnaraamatukogu lasteosakonnas. Tabiveres oli see hilisõhtune üritus, kus loeti raamatuid ette ning lapsed esinesid omaloominguga. Maakonnaraamatukogu lasteosakonnas olid lapsed raamatukogus kogu öö – mängiti kirjanduslikku lauamängu, esinesid juuksur ja küünetehnik, sai meisterdada, üllatuskülaline oli tuntud freestyle jalgpallur Elo Lints. Peale kosutavat ööund söödi hommikul pannkooke piima ja moosiga;
- Maakonna raamatukogudes kohtusid õpilastega Marko Kaldur (Jõgeva Linnaraamatukogu), Piret Päär (Lustivere), Kerttu Soans (Aidu ja Pajusi), Ilmar Trull (Kuremaa), Kaidi Kangur (Laiuse);
- Maakonnaraamatukogu lasteosakonnas juba aastaid toimunud aastaegadega seotud luulehommikute sarjas „Tere, ...!“ toimus 2 luulehommikut – sügise ja talve hakul. 2. klassi õpilased lugesid luuletusi 7. klassile;
- Tänuüritused tublimatele lugejatele toimusid Siimusti raamatukogus ja kaks korda maakonnaraamatukogu lasteosakonnas – raamatunäituste korraldamise võistlusest osavõtjatele ja „Suvelugemise“ tublimatele;
- Kirjanduslik viktoriin toimus Kuremaa raamatukogus, ajakirjanduslik viktoriin Jõgeva Linnaraamatukogus ning otsimismäng ajakirja „Hea Laps“ materjalide põhjal Põltsamaa Vallaraamatukogus;
- Siimustis toimus laste omaloomingupäev, Vaimastveres omaloomingu võistlus, Tabiveres esitasid 1. klassi lapsed oma loodud luuletusi ja jutukesi, Laiusel koos Päästeametiga korraldati jutu „Miks ma helistan numbrile 112“ kirjutamise võistlus;
- Uudiskirjandust tutvustati Jõgeva Linnaraamatukogus, Pala ja Aidu raamatukogudes, maakonnaraamatukogu lasteosakonnas toimunud eesti lastekirjandust tutvustavad ülevaated olid ettevalmistuseks Nukitsa konkursile;
- Anekdootide jutustamise võistlus toimus Laiusel;
- Laste joonistused olid näitusele pandud Tabiveres, Palal, Pajusis ja Kuremaal, laste käsitöid eksponeeriti Aidus, Kuremaal ja Siimustis, laste meisterdatud Krõllide näitus oli Kuremaal;
- Fotonäitused toimusid Puurmanis, Palal, Tabiveres. Maakonnaraamatukogu lasteosakonnas sai näha fotosid üritustest, mis toimusid aastaid tagasi;
- Päästeameti fotokonkursi „Tuleohutus“ parimate tööde näitus oli välja pandud Jõgeva Linnaraamatukogus;
- Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu kodulehel on info LASTELE. Väga populaarne suhtlusvahend laste hulgas on Facebook, kus raamatukogu sõbraks registreerunud on 155;
- Kasutajakoolitustest moodustavad suurema osa grupikoolitused. Algklasside õpilastele tutvustatakse raamatukogu, RIKSWEB'i tutvustamine algab 3.-4. klassist. Teatmeteoste tutvustamist ja kasutajakoolitusi erinevatel teemadel viiakse läbi vastavalt kooli soovile. Suure osa kasutajakoolitustest moodustavad lasteaiarühmadele raamatukogu tutvustamine. Raamatunäituse „Tee ise raamatunäitus“ korraldamise võistlusest osavõtjad maakonnaraamatukogu lasteosakonnas said võistlustöö korralikuks esitamiseks ja vormistamiseks nõuandeid ja õpetust. Hea individuaalse kasutajakoolituse maakonnaraamatukogu lasteosakonnas said kolm töövarjuks olnud õpilast.

Tuleb leppida paratamatusega, et statistilised näitajad raamatukogude lastetöös langevad, kuna väheneb laste arv maal ning laste lugemishuvi on murettekitavalt väike.

Rahul võib olla kogu maakonna raamatukogude koostööga kohalike koolide ja lasteaedadega.

Raamatukogu on kindlalt kohaliku kogukonna osa. Raamatukogu on koht, kuhu tullakse heameelega nii koolist klassiga kui lasteaiast rühmaga.

4.4 Raamatukogu kultuurikeskusena

Kultuurisündmuste korraldamist silmas pidades võib aruandeaastat pidada kordaläinuks.

Raamatukogud on kohalikeks tõmbekeskusteks eelkõige seal korraldatavate kultuurisündmuste läbi.

Näituste ja väljapanekute arv vähenes 17 võrra, korraldatud ürituste arv kasvas 50 võrra.

Raamatukogude ettevõtmisi külastas 10 629 inimest. Sündmuste korraldamisel on raamatukogude sihtrühmaks kõik antud paikkonna kirjandus- ja kultuurihuvilised inimesed. Samas on sündmustel osalejad pigem vanemaealised. Paikkonna loomingulisi inimesi on raamatukogude juurde suutnud koondada Pala, Saare ja Siimusti raamatukogud ning Jõgeva Linnaraamatukogu.

Tähistati pärandiaastat, Põhjamaade raamatukogunädalat „Talv Põhjalas“, täiskasvanud õppija nädalat „Õige aeg on õppida“. XXIII raamatukogupäevade „Kohtume raamatukogus“ raames korraldati ligi 200 sündmust ja näitust. Projektis „Tuntud inimene raamatukogus“ osales 13 raamatukogu.

Raamatukogude poolt korraldatud sündmused on leidnud nii külastajatelt kui kohaliku ajakirjanduse poolt positiivset vastukaja.

Raamatukogu nimi	Näitused/virtuaalnäitused, väljapanekud	Sündmused	Sündmustel osalenute arv
Aidu rmk	44	18	171
Elistvere rmk	21	20	246
Jõgeva Linnarmk	62	74	3 541
Kaarepere rmk	10	7	250
Kuremaa rmk	26	18	269
Kasepää rmk	23	6	46
Laiuse mrk	8	34	533
Lümati rmk	21	6	76
Maarja rmk	24	26	307
Mustvee Linnarmk	34	17	226
Pajusi rmk	52	18	233
Pala rmk	30	34	452
Palamuse rmk	15	11	76
Puurmani rmk	33	13	121
Põltsamaa Vallarmk	78	32	498
Raja rmk	15	3	42
Saare rmk	5	11	105
Sadala rmk	15	21	266
Saduküla rmk	22	7	62
Siimusti rmk	13	19	289
Tabivere rmk	39	17	276
Tapiku rmk	19	12	108
Torma rmk	29	6	133
Vaimastvere rmk	17	3	32
Voore rmk	18	8	93
Vägeva rmk	11	3	25
Maakonnaraamatukogu	76	76	2 153
Kokku	760	520	10 629

Üritused

- **kohtumised:** Tõnu Lember (Palamuse), Ilmar Särg (Siimusti), Ülle Lätte (Põltsamaa Vallaraamatukogu), Natalja Veeber (Mustvee Linnaraamatukogu), Meelis Friedenthal (Jõgeva Linnaraamatukogu), Karl Martin Sinijärv ja Krista Kaer – kirjaniketuur „Eesti kirjanikud Eesti raamatukogudes“ (Jõgeva ja Mustvee Linnaraamatukogu);

- kirjandussündmused: „Kirjanduslik kohvitund“ – 1-2x kuus (Pala), „Pärastlõuna raamatukogus“ (Elistvere), „Lõunatund Virve Osila loominguga“ (Saare);
- loomingulised päevad: kahe loomingulise päeva raames avati M. Karu loodusfotode näitus ning soome kunstniku C. Metheri akvarellinäitus, musitseerisid ja luulepõimikutega esinesid Tuuli ja Teet Velling, Doris Kareva ning Mai ja Ain Agan (Jõgeva Linnaraamatukogu);
- ööraamatukogu: VII ööraamatukogu „Öö on öö on öö on võrratu!“ (Jõgeva Linnaraamatukogu) – avati akvarellinäitus ja karikatuurinäitus, toimusid töötoad, laulsid kammerkoor ja naisansambel, esinesid TÜVKA tudengid (keskaja ja vararenessansi instrumentaalmuusika) ning Ene Rämmeld luulekavaga Karl Ristikivi loomingust;
- mälumängud: vallasisene mälumäng (Pala, koostöös kultuurimajaga)
- teemanädalad, -päevad, -tunnid: tervispäev „Tervislik toitumine ja selle kümme nägu“ (Aidu); teemapäev „Täna koos Raimond Valgre loominguga“ (Põltsamaa Vallaraamatukogu); „Luulepäev“ (Põltsamaa Vallaraamatukogu), Eeva Niinivavara mälestustund (Siimusti); „Valdo Panti meenutades“ (Mustvee Linnaraamatukogu); „Olla või mitte olla. Meenutab Ants Eskola lapselaps“ (Mustvee Linnaraamatukogu); „Hetked Raimond Valgrega“ (Mustvee Linnaraamatukogu); teemaõhtu „Moosile! Moosile!“ (Siimusti); sõbrapäeva teemaõhtu romantilistest raamatutest (Põltsamaa Vallaraamatukogu Eskus); temaatiline õhtu „Kilde rahvuslikust varasalvest (Kalevipojaga seotud muistendid) (Saare);
- õpitoad: „Meisterdamise töötoad – teise ringi paber ja tekstiil“ (Pala)
- esitlused: S. Rimmelg luulekogu „Vibulaskja“ (esitlus toimus Rahvusraamatukogus, õhtujuht E. Sööt); Maniakkide Tänav „Mehitamata inimesed“; kogumik „Tuumahiid“ ja V. Belials „Kogu maailma valgus“; Ü. Pärn ja E. Sööt „Jõgeva raamatukogu lugu : raamatukogu seltsist Jõgeva Linnaraamatukoguni : Mälestuste Jõgeva III“; R. Vösaste „Johannes Soodla“ (kõik Jõgeva Linnaraamatukogu);
- ühislugemised: rahvusvaheline lugemiskett „Hansenist Tammsaareni“ A. H. Tammsaare 135. sünniaastapäeva tähistamiseks (Jõgeva Linnaraamatukogu, Põltsamaa Vallaraamatukogu, Saare);
- ettelugemised: A. H. Tammsaare loomingust Eakate jututoas Adavere Vaba Aja Keskuses (Põltsamaa Vallaraamatukogu), Juhan Liivi luuletused (Saare);
- muud: jõulukohvik (Pajusi); teater Nora etendus „Maski taga“ - etendus toimus raamatukogus ja selle käigus pandi toime mõrv. Publik pidi küsitama kahtlusaluseid ja ära arvama, kes on mõrvar (Tabivere raamatukogu koostöös rahvamajaga); osalemine SA Kalevipoja Koda Jõuluprogrammis „Hundimaa“, mille käigus anti 10 lasteetendust;
- raamatukogude juubelid: Kuremaa - 25 (kohvilauas peeti aktiivsemaid lugejaid meeles tänukirjade ja meenetega), Lümati – 100 (raamatukogu ja rahvamaja ühine 100. sünnipäevapidu), Põltsamaa Vallaraamatukogu Eskus -90 („Kooskäidud teed“ – tänulõuna lugejatele);
- raamatute taaskasutusmüügid: Elistvere, Maarja, Põltsamaa Vallaraamatukogu, Jõgeva Linnaraamatukogu;
- raamatukogude juures tegutsevad ringid ja seltsingud: *Täiskasvanud kirjandushuviliste grupp* (Pala); *Sudoku-sõbrad* (Palamuse); *Padjaklubi* (käsitööhuvilised) (Palamuse); *Naisteklubi* (Mustvee Linnaraamatukogu, 10. hooaeg - on sündinud palju huvitavat käsitööd Peipsist korjatud andidest, aedviljadest, taarast, paberist, kuivatatud taimmaterjalist. Igal aastal käiakse koos Türi Lillelaadal); *Naisteklubi* (Sadala, 5. hooaeg - koos külastatakse ujulat, korraldatakse ekskursioone teistesse maakondadesse, käiakse teatris, tähistatakse jõule); *Raamatukogusõprade seltsing* (Siimusti, 8. hooaeg - E. Niinivavara mälestuspargi korrastamine, ürituste korraldamine); *Tapiku Külaseltsing* (Tapiku - külaplatsi korrashoidmine, kooskäimine); *Piibliring* (Elistvere, 20. hooaeg).

Maakonnaraamatukogus korraldati kokku 76 sündmust, kus osalenute arv oli 2 153.

Salongiõhtuid korraldati üheksal korral. Toimus viis kohtumist kirjanikega (A. Hvostov, Contra, A. Kull, K. Rakke, Maniakkide Tänav), kaks raamatuesitlust (T. Öim „Salauksed avanevad“, M. Blossfeldti „Looduslik toit. Täisväärtuslik elu“) ja kaks reisimuljete õhtut (R. Rimmel „Vaene rikas Etioopia“, J. Tamm, raamatu „Minu Keenia“ autor).

Korraldati raamatu ja roosi päevad (kolmel päeval), mille raames toimusid loetud raamatute laat, rohevahetus, Jõgeva Sordiaretusjaama kvaliteetsete köögiviljaseemnete müük, Mirra looduskosmeetikatoodete tutvustus ja müük, rooside meisterdamine lihsatest vahenditest, Põltsamaa Roosiaia taimede müük, Põltsamaa Muuseumi koduloo-teemaliste raamatute ja suveniiride müük, keskkonnasõbralike koduhooldustoodete ning looduslike vitamiinide ja toidulisandite esitlus, müük ja tellimine, kirjastuse TEA raamatute müük, Tupperware toodete esitlus ja tellimine ning suupistete valmistamine.

Filmiklubi väärtfilmiõhtuid toimus kokku 15, millel osales 263 külastajat. Näidati 12 filmi, sellest kuut eesti filmi.

Näitused

Näitusi ja väljapanekuid korraldati maakonnas kõikides raamatukogudes. Kokku korraldati 760 näitust, neist kogusid tutvustavaid näitusi 644, muid näitusi (foto, käsitöö, kunsti jm) 104, e-näitusi üks. Rändnäitusi liikus maakonnas 11. Pala vallas astusid kunsti- ja fotonäitustega üles viis Pala valla inimest.

- Kogusid tutvustavad näitused: Fr. R Faehlmann 215, Fr. R. Kreutzwald 210, L. Koidula 170, A. H. Tammsaare 135, M. Under 130, V. Majakovski 120, A. Kivikas 115, A. Mägi 100, E. Tohvri 80, A. Beekman 80, E. Nõu 80, H. Runnel 75, T. Kallas 70, R. Pöder 70, M. Mutt 60, D. Kareva 55, T. Trubetki 50, Eesti Vabariik 95, emakeelepäev, hõimupäevad, rahvakalendritähtpäevad;
- Fotonäitused: U. Pirgi „Peipsi kalurite aastaring“ (Pala), T. Laasi „Eesti väikesaared“ (Pala), „100 aastat kultuurielu Rannal“ (Lümati), R. Rimmeli „Vaene rikas Etioopia“ (Mustvee Linnaraamatukogu); S. Zaceki „Imeline Lõuna-Eesti“, J. Haava „Loodus ja inimene“ (Jõgeva Linnaraamatukogu);
- Kunstinäitused: Maarja-Magdaleena Seltsi suvises maalilaagris osalenute tööd (Maarja), M. Haossare akvarellide ja akrüülmaalid (Maarja), narvalase Albert Beljakovi graafika „Kaasaegsed müüdid“, Ü. Meistri akvarellid „Õine lend“ (Jõgeva Linnaraamatukogu);
- Käsitöönäitused: „Kuremaa kindamustrid“ (Kuremaa), MTÜ Vägari käsitööd (Aidu), K. Lauri vilditud vaibad (Jõgeva Linnaraamatukogu);
- Muud näitused: „Esivanemad“ (Pala) - näitus leidis väga suurt kõlapinda ning seda käidi vaatamas valla kõigist piirkondadest. Näituse koostamisel tehti koostööd 19 perega. Näitusel olid eksponeeritud kuni 100 aasta vanused perekonnafotod ning käsitööesemed; „Läbi kolme sajandi ja viie sugupõlve“ (Elistvere) – kodudest pärit vanad esemed ja raamatud; iiriste näitus (Mustvee Linnaraamatukogu); kellad (Põltsamaa Vallaraamatukogu); „Vana aja asjad“ (esemed) (Põltsamaa Vallaraamatukogu); „Adavere sõnas ja pildis 1940-1979“ (Põltsamaa Vallaraamatukogu)

Maakonnaraamatukogu

Näitusi ja väljapanekuid korraldati kokku 76, neist rändnäitusi oli kaks. Näitused vahetusid kord kuus saalis, fuajeevitriinides ning teenindusosakonnas. Lugemissaalis jätkus kodulooteemaliste näituste sari (J. Roos, T. Õunapuu, A. Alliksaar, K. E. Peterson-Särgava, J. V. Veski, J. Aamisepp, J. Pärn, O. W. Masing, G. Welte).

- Kunstinäitused: M. Paloots „Pai läbi kunsti“, Eve Kuusemets „Hingepildid“, akvarelligalerii „Kala“ akvarellid, kunstiseltsi „Rooma IV“;
- Fotonäitused: R. Rimmel „Kaameraga Seeba kuninganna maal. Etioopia“;
- Käsitöönäitused: A. Ütt „Käsitöökaardid“, U. Palo õlest jõulukaunistused, A. Ütt „Põltsamaa kihelkonna 18.- 20. sajandi rahvarõivaste ajalugu“, R. Jürman „Vildist muinasjututegelased“, MTÜ rahvusvähemuste naiste klubi Vega minirahvariided, Põltsamaa Kunstikooli keraamika;
- Muud näitused: Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum „Lapsepõlvlood“, „Marimekko – Soome disainiklassika“, maakonna raamatukogutöötajate kodudest pärit esemete põhjal „Endisaegsed kodukaunistused“, L. Aun „Kui lähen maailma rändama“ (suveniirrätikud).

Lõimumistegevusi ning kultuurilise mitmekesisuse toetamine

Jõgeva maakonnas elab teisest rahvusest inimesi valdavalt Peipsi ääres. Peamiselt vanausuliste ja nende järeltulijate näol on tegemist juba põlisrahvaga. Mustvee Linnaraamatukogu korraldab oma

üritusi nii, et nende kaudu toimub eestlaste ja teiste rahvuste kontaktide suurendamine. Näit: lasteüritustele („Meisterdamise tuba“) kutsutakse nii vene kui eesti kooli lapsi. Mustvee Naisteklubis käivad koos mitmest rahvusest naised ning suhtlemiskeeleks on eesti-vene segakeel. Maakonna raamatukogudes korraldatavatel näitustel tutvustatakse muukeelse kunstnikkonna töid (Mustvee ja Jõgeva Linnaraamatukogud, maakonnaraamatukogu), tähistatakse hõimupäevi.

4.5 Raamatukogu koolituskeskusena

RIKSWEBi kasutajakoolitused (nii individuaalsed kui rühmakoolitused) toimusid kõikides maakonna raamatukogudes. Individuaalkoolitusi ei korraldatud kolmes raamatukogus (Laiuse, Puurmani, Tapiku). Rühmakoolitusi ei korraldatud üheksas raamatukogus (Aidu, Elistvere, Kaarepere, Kasepää, Lümati, Pajusi, Sadala, Vägeva). Nende raamatukogude teeninduspiirkondades puuduvad koolid või on ainult algklassid.

Kokku toimus 349 koolitust, neist rühmakoolitusi 56 ehk 16%. Võrreldes eelmise aruandeaastaga vähenes nii individuaal- (-18%) kui rühmakoolituste (-36%), aga ka koolitustel osalenute arv (-29%). Jätkati 2011. aastal koostatud ja trükitud voldiku „E-raamatukogu Sinu arvutis. RIKSWEB: raamatukogude info- ja kataloogisüsteem veebis“, mille said kõik maakonna raamatukogud, tutvustamist ja jagamist raamatukogu kasutajatele.

Raamatukogu	Rühmakoolituste arv		Osalejate arv		Individuaalkoolituste arv		Osalejate arv	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Aidu rmk	0	0	0	0	2	8	2	8
Elistvere rmk	0	0	0	0	5	6	7	7
Jõgeva Linnarmk	1	1	6	5	126	78	243	208
Kaarepere rmk	1	0	5	0	0	1	0	1
Kasepää rmk	0	0	0	0	5	8	6	12
Kuremaa rmk	4	2	40	15	10	11	10	11
Laiuse rmk	5	1	35	7	1	0	1	0
Lümati rmk	0	0	0	0	0	4	0	4
Maarja rmk	3	6	32	53	2	1	3	2
Mustvee Linnarmk	11	5	132	70	63	72	63	72
Pajusi rmk	0	0	0	0	11	13	25	23
Pala rmk	3	3	42	37	1	1	1	1
Palamuse rmk	1	2	5	25	12	10	12	10
Puurmani rmk	1	2	6	16	0	0	0	0
Põltsamaa Vallarmk	10	7	145	71	25	17	36	29
Raja rmk	1	1	12	6	3	3	8	6
Saare rmk	0	2	0	11	13	8	15	9
Sadala mrk	1	0	26	0	7	3	8	3
Saduküla rmk	0	1	0	5	2	5	4	5
Siimusti rmk	4	1	34	10	8	5	24	13
Tabivere rmk	9	2	89	15	2	3	2	3
Tapiku rmk	7	3	39	22	1	0	3	0
Torma rmk	3	1	52	19	2	4	2	4
Vaimastvere rmk	3	1	23	10	21	5	41	5
Voore rmk	6	5	45	30	15	7	15	7
Vägeva rmk	0	0	0	0	6	1	6	1
Maakonnarmk	10	10	170	171	11	19	12	24
Kokku	88	56	943	598	357	293	552	468

Lisaks RIKSWEBile õpetati ka teiste elektrooniliste andmebaaside, e-lugerite, aga ka interneti kasutamist. Raamatukoguhoidjate abi vajati CV-de koostamisel, avalduste kirjutamisel, dokumentide digiallkirjaga varustamisel ja edastamisel, internetipanga kasutamisel, asutuste veebilehekülgede

külastamisel ja lepingute sõlmimisel, e-maili konto loomisel jne. Saare raamatukogu korraldas koostöös valla IT spetsialistiga kaks koolitust (a neli inimest), kus õpiti Exceli kasutamist. *Maakonnaraamatukogu* teenindusosakonnas rümakoolitusi ei korraldatud, individuaalkoolitusi registreeriti 15. Lasteosakonnas korraldati 14 rümakoolitust, kus osales 180 õpilast. Individuaalkoolitusi korraldati 4.

Kui maakonnaraamatukogu juhtis 2011. a. aktiivselt tähelepanu kasutajakoolituste korraldamise vajalikkusele ning koostas selle tarbeks voldiku, kasvas maakonna raamatukogudes hüppeliselt ka korraldatud koolituste arv. Paar aastat hiljem on asi jälle „vanades rööbastes“. Ehk teisisõnu – ikka veel suhtutakse kasutajakoolitusse kui maakonnaraamatukogu poolt pealsunnitavasse tüütusse ja mittevajalikkusse.

4.6 Raamatukoguteenuse turundus (tutvustamine)

Maakonna raamatukogudest ilmus 2013. aastal ajakirjanduses kokku 100 kirjutist (2012. aastal 80), neist maakonnaraamatukoguga seonduvalt 38. Ajakirjanduses leidsid kajastust 17 maakonna raamatukogu tegemised.

Vabariiklikes ajalehtedes „Postimees“, „Sirp“ ja „Õhtuleht“ ilmus neli artiklit, maakonnalehes „Vooremaa“ 41 ning linna- ja vallalehtedes 55 kirjutist. Kirjutistes tutvustati raamatuid, raamatukoguüritusi ja neil esinejaid, oma kutsealal edukaid raamatukoguhoidjaid ning käsitleti raamatukogundusega seonduvaid probleeme. Ka portaalides eestielu.delfi.ee (Jõgeva Linnaraamatukogu) ja <http://poltsamaa.info> (maakonnaraamatukogu) kajastati mitmel korral raamatukogude sündmusi.

Raamatukogud edastavad info nädala sündmustest vallavalitsustele, kust see kohalike ajalehtede igapäevaste sündmuste lühirubriikidesse edastatakse.

Lisaks traditsioonilistele võimalustele tutvustada raamatukogu teenuseid, on rohkem tähelepanu hakatud pöörama ka virtuaalsetele võimalustele. Kodulehti ja blogisid kasutavad selleks 3/4, sotsiaalmeedia võimalusi 1/3 maakonna raamatukogudest. Kõikidel raamatukogudel on võimalik edastada infot raamatukoguürituste kohta ka RIKSWEBi kaudu. Nii näiteks ei pidanud maakonna raamatukogud tegema lisatööd raamatukogupäevade aruande koostamisel, vaid aruande koostaja sai kogu vajamineva info RIKSWEBist.

Ürituste reklaame saadetakse erinevatesse listidesse, omavalitsuste veebilehtedele, teavitamiseks kasutatakse ka www.kultuurikava.ee ning www.kultuur.info. Samuti reklaamitakse sündmusi raamatukogus jagatavate flaiieritega, kuulutustega koolides, kultuurimajades, kaubanduskeskustes, infotahvlitel jm.

Raadios andsid aruandeaastal intervjuu Mustvee (Raadio 4) ja Jõgeva Linnaraamatukogu raamatukoguhoidjad („Vikerraadio“).

Maakonnaraamatukogu lasteosakond kinkis õpilaste kujundatud uusaastasoovide ja -õnnitlustega kaardid teenindusosakonnale, mida jagati igale külastajale uue aasta puhul.

Meeneteks puuduvad üldjuhul rahalised vahendid. Seonduvalt raamatukogude juubelisündmustega telliti raamatukogude meeneteks raamatukogusümboolikaga pastapliiatseid, kruuse, võtmehoidjaid ning kotte (Jõgeva Linnaraamatukogu, Kuremaa), järjehoidjaid (maakonnaraamatukogu). Raamatukogumeeneid kingivad jätkuvalt Mustvee Linnaraamatukogu (kruusid, kotid) ning maakonnaraamatukogu (raamatukogutee).

4.7 Bibliograafia- ja infotöö

4.7.1 Andmebaaside loomine

Aruandeaastal uusi andmebaase ei loodud, täiendati Raamatukogu Info- ja Kataloogisüsteemi RIKS ning selles asuvat kodulooandmebaasi.

2010. aastast kajastub maakonnaraamatukogu koduloo andmebaasis ISE.

2012. aastal alustasid maakonna raamatukogud oma valla- ja linnalehtede bibliografeerimist. Kõige edukamad olid aruandeaastal Puurmani valla raamatukogud (Puurmani ja Saduküla), kes bibliografeerisid 18 aastakäiku (1996-2013) „Puurmani Uudiseid“.

Maakonnaraamatukogus bibliografeeritakse maakonnalehte „Vooremaa“ ning Põltsamaa Piirkonna lehte „VALI Uudised“. Seisuga 01.01.2014. oli koduloo andmebaasis 26 560 kirjet, aastaga lisandus 3 011 kirjet (2012. aastal 2 592 kirjet). Jätkati 2012. aastal alustatud maakonnaajalehe vanemate aastakäikude retrospektiivset bibliografeerimist.

Maakonnaraamatukogu kodulehel on jooksvalt täiendatav täistekstide kogu maakonnaraamatukogu ja maakonna raamatukogundust tervikuna käsitlevatest artiklitest aastast 1920.

Veebientsüklopeedias Vikipeedia on artiklid Aidu raamatukogu, Jõgeva ja Mustvee Linnaraamatukogude kohta. Viimatinimetatu lisandus aruandeaastal.

Kodulootöö

Osade maakonna raamatukogude jaoks on ka kodulooalase ainese kogumis- ja talletamistöö raamatukogutöö iseenesest mõistetav osa. Selles vallas on aastatepikkuse tööga saavutanud väga häid tulemusi Siimusti ja Põltsamaa Vallaraamatukogu. Ka maakonnaraamatukogu kodulookogu kajastab hästi piirkonna ajalugu. Igal aastal koostatakse maakonnaga seotud väljapaistvate haridus- ja kultuuritegelaste tähtpäevakalender.

4.7.2 Infopäringud

Maakonna raamatukogudele esitatud päringute arv langes ka aruandeaastal, vähenedes 1/3 võrra. Vastati 3 585 päringule. Maakonnaraamatukogu päringute arv vähenes 21%, vastati 810 päringule. Suurema languse tegi päringute arv lasteosakonnas. Aastatel 2010-2013 lõi kes on infopäringute arv maakonnas kahanenud 38%.

Päringuid esitati valdavalt kohapeal ja telefonitsi, elektroonilisi päringuid oli vaid mõned.

Maakonnaraamatukogus esitati 2013. aastal neli elektroonilist päringut.

Väiksemate maaraamatukogude päringute temaatika on suurel määral taandunud internetikaubanduse, ühistranspordi sõiduaegade, lotopiletite võidunumbrite, ristsõnavastuste jms valdkonda. Mustvee Linnaraamatukogu talviste lemmikpäringute teemaks on „Millal ja kas lubatakse Peipsi jääle?“. Paikades, kus on olemas koolid, esitatakse päringuid koolitöös koostatavate referaatide temaatikaga seondult.

Linnaraamatukogude infopäringute temaatika on tunduvalt laiem. Neid esitatakse nii ajaloo, koduloo, füüsika, toitumise, käsitöö, meditsiini, kirjanduse, reisimise, botaanika jt teemadel.

Maakonnaraamatukogule esitati hulgaliselt ka koduloolisi päringuid.

4.7.3 Trükised ja veebiväljaanded

- Pärn, Ü. (2013) Jõgeva raamatukogu lugu : raamatukogu seltsist Jõgeva Linnaraamatukoguni : Mälestuste Jõgeva. III / Ülo Pärn, Ene Sööt ; [koostanud Ene Sööt ja Sirje Narits] ; toimetanud Ene Sööt ; eessõna Toomas Muru ; kujundanud Andres Rõhu. Jõgeva : Jõgeva Linnaraamatukogu. E. Sööt koostas ja toimetas ka „Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamatu 2012“. Aastaraamatusse kirjutas S. Öunap artikli „Jõgeva maakonna raamatukogupreemia IDA“, Rutt Rimmel artikli „Kultuurireisist koolitusreisideni ehk kuidas Jõgevamaal reisisid tarkust taga aetakse“. Kuna raamat oli aruande koostamise ajal trükikojas, ei ole veel ka raamatu kohta kirjet.

Kokkuvõte

Aruandeaastal toimusid kohalike omavalitsuste valimised ja selle tulemusena vahetusid mitmes omavalitsuses nii volikogu kui omavalitsuste juhid, millest tulenevalt võib toimuda muudatusi ka raamatukogude võrgus.

Kuigi põhilised näitarvud maakonna lõikes kõik kahanesid, hinnatakse raamatukoguhoidjate poolt aastat kordalainuks. Seda eelkõige seetõttu, et suudeti kohalikus kultuuripildis nähtavamad olla, raamatukogude tegevust tunnustati, leiti meeldivaid koostööpartnerid, õnnestus korraldada edukaid kirjandussündmusi ning tunnetati raamatukogude vajalikkust kasutajatele.

Probleemiks on endiselt raha vähesus arendustegevusteks, koolitusteks ja teavikute soetamiseks.

Raamatukogutöötajate palgad on väga madalad. Lahendust ei saadud raamatukogude ruumide osas, jätkuvalt kasutatakse vananenud riistvara. Kohati on suured probleemid interneti levimiskiirusega.

Rohkem tähelepanu tuleb pöörata e-teeninduse arendamisele ja kasutajakoolitusele, noorte kaasamisele raamatukogude tegemistesse ning koduteenindusele.

Raamatukogudel on aastate jooksul välja kujunenud oma koostööpartnerite ring, kuid kindlasti on võimalik ja vajalik seda laiendada, näiteks noortekeskuste näol. Uute koostööpartneritena lisandus aruandeaastal mitmeid sotsiaalhoolekande asutusi. Raamatukogude koostöövõimet võib hinnata heaks. Paljud rahvaraamatukogud Jõgevamaal on olulised (või ka ainukesed) kultuurielu keskused kohtadel.

Koostajad: Siiri Õunap (peaspetsialist), Nelli Orgmaa (lasteosakonna juhataja)

Direktor

Allkiri /Nimi/

20.02.2014